

Damn.

TrAP

**This
neighbor-
hood
is
changing.**

1 Tøyen i dag

Ric Francis

2 Landsbyen

Sara Barzinje

3 Kampen om Grønland

Annelise Bothner-By

Gazi Özcan / IKM

4 Brixton og Tøyen: To historier om gentrifiering

Nazneen Khan-Østrem

5 Et slag for Marita- butikken (som var) på Grünerløkka!

Anders Kvammen

6 Forbedring eller isolering?

Ali Nuur

7 Byen med det store hjertet

Astrid Helene Støren

8 Hvem ble løftet?

Mourad Jarrari

9 Markedet ser ikke menneskene

Muna Jibril

10 Jeg elsker jo Tøyen

Shanzeh Humair

10 Undersøkelser — Gentrifiering

Tegningene av ugras som er bakgrunn på sidene kommer fra «Korsmos ugrasplansjer». Plansjene ble laget på Tøyen i årene 1908 til 1938 og forvaltes i dag av NIBIO, les mer på www.nibio.no/korsmo

Vår 2020

Nabolag som endrer seg

Namra Saleem er informasjonsrådgiver i TrAP, samfunnsdebattant, forfatter og musiker med lang fartstid som journalist i NRK. Hun er også redaktør for 10 undersøkelser. Saleem hadde aldri hørt om gentrifisering før hun flyttet til Oslo, og det tok lang tid før hun skjønnte hva det faktisk var.

Namra Saleem

Hvem blir boende igjen på Tøyen? Og hva bidrar de til av mangfold og fellesskap?

Jeg hadde aldri hørt om gentrifisering før jeg flyttet til Oslo. Selv da skjønte jeg ikke hva folk mente da de snakket om denne utviklingen. Jeg googla ordet og kom frem til min lojale venn Wikipedia, som man egentlig ikke skal stole så mye på som man gjør, but yet again, don't we all? Der kunne jeg lese at «Gentrifisering er et fysisk, sosialt, økonomisk og kulturelt fenomen i store byer, som innebærer at arbeiderklassestrøk, gjerne nært sentrum, blir forvandlet til bydeler for mer velstående befolkningsgrupper».

Enda mer lærte jeg om gentrifisering gjennom serier som «Broad City» og «Unbreakable Kimmy Schmidt». Førstnevnte følger to badass amerikanske kvinner i tyveårene, Ilana og Abbi, på deres ville og av og til absurde eventyr i New York, i en æra av gentrifisering. I en av episodene får vi høre Ilana si: «Damn. This neighborhood is changing».

Sistnevnte serie handler om Kimmy Schmidt som prøver å finne ut av livet sitt etter å ha blitt reddet fra en bunker hvor hun har blitt holdt i fangenskap av en kultleder i 15 år. Hun bestemmer seg for å starte det nye livet sitt ved å flytte til New York. Her blir hun kjent med strevende skuespiller Titus og husverten Lillian. Det høres kanskje ikke slik ut foreløpig, men også i denne serien får gentrifisering en vesentlig rolle, særlig i sesong to med Lillian i bresjen. En av episodene starter med Lillian som sparker over ende et skilt om åpningen av et scenekunstrom i deres nabolag. Til Kimmy og Titus sier hun: "This neighborhood is changing and none of us are gonna be able to live here!".

At gentrifisering har foregått og fremdeles foregår i USA, oppleves ikke særlig sjokkerende. Det er lettere å godta, særlig når det liksom er «et annet sted» det skjer. Så for en som vokste opp på Sola aka. «Jæren», et sted hvor bompengepartiet gjorde stor suksess (men det var først senere og jeg hadde for evigheter siden allerede flyttet til Oslo), var begrepet fjernt. Helt til det ikke var det.

I løpet av de 11 årene jeg har bodd i Oslo, har jeg selv sett et Grønland endre seg. Og jeg har sett og ser et Tøyen endre seg også. Men det tok meg lang tid å skjønne at det samme som har skjedd med for eksempel Harlem eller London, er i ferd med å skje Tøyen. Det tok også lang tid for meg å skjønne at det er to sider ved gentrifisering, for det er ikke bare utelukkende negativt med en slik utvikling. Det er jo fint at man

investerer i områder som tidligere ikke har blitt prioritert, at områder blir finere og kreative miljøer hvor kunstnere flytter til. Problemet er vel at det ikke stopper der.

En slik utvikling fører etterhvert til økende boligpriser, og samtidig som velstående befolkningsgrupper kommer til, forsvinner den opprinnelige befolkningen fordi de ikke lenger har råd til å bo der. Til slutt må også kunstnerne pakke koffertene og dra, og hva skjer så da? Hvem blir boende igjen på Tøyen? Og hva bidrar de til av mangfold og fellesskap? For ikke å nevne, hva skjer med de sjarmende, lokale sjappene?

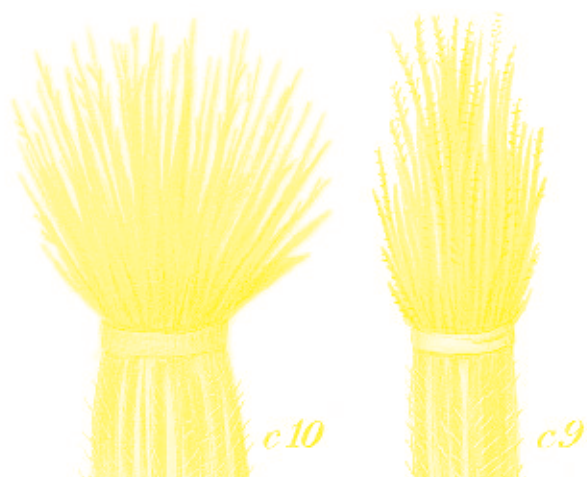
I Oslo er ikke gentrifisering et nytt fenomen, det har allerede skjedd, delvis som et resultat av politiske beslutninger og byplanlegging. Wikipedia kan fortelle meg at det gjelder for eksempel tidligere arbeiderklassestrøk som trehusforstedene Bergfjerdings, Rodeløkka og Kampen, og den nye bebyggelsen på Aker Brygge, som har utviklet seg til å bli byens dyreste strøk. Og nå skjer det altså i områder som Tøyen og Gamlebyen, områder som er kjent for å ha et kulturelt mangfold.

Da Lillian påpeker utviklingen de er på vei mot, responderer Kimmy med å slå det bort med optimisme. Mens Titus bestemmer seg for å bruke denne utviklingen til sin fordel, ved å lansere sitt eget enmannsshow på det nye scenekunstrommet. Nettmagasinet Bustler påpekte dette allerede i 2016 etterfulgt av: «Det som er bekymringsfullt er at de fleste seere sannsynligvis ville reagert nærmere med Kimmys enkle avvisning eller Titus sin opportuniste enn med Lillians bruk av tid og energi på å bekjempe endringen».

Men, fra fiksjon fra en realitet i New York, til realitet i Norges storby Oslo, nærmere bestemt Tøyen. Hva betyr denne utviklingen for folk som bor på Tøyen, som kunstner Astrid Helen Støren eller den politisk engasjerte ungdommen Sara Barzinje? Hva betyr denne utviklingen for Ric Francis som er vokst opp i et Harlem som ikke finnes lenger på grunn av nettopp gentrifisering, og som nå ser det samme skje i Oslo? Og er det egentlig så ille som vi vil ha det til? Sann eeeegentlig?

Dette vil vi utforske i denne avisa.
↓

1

Tøyen

Oversatt fra engelsk av Marjam Idriss

Ric Francis

Ric Francis er dokumentarfotograf med 25 års erfaring. Han vokste selv opp i et Harlem som ikke eksisterer lenger pga. gentrifisering. Francis har tatt bilder av lokalsamfunnet på Tøyen, og fotografiene i denne avisa er fra dette prosjektet.

Noe av det jeg likte best som guttunge i Harlem, New York, var å besøke barbersalonger. Lyden av samtaler blandet seg med lidenskapelig radiomusikk, og stedet virket alltid tettepakket og bråkete. Jeg satt stille, lyttet og nøt, mens menn sladret og kastet seg ut i livlige diskusjoner om personlige problemer, nyheter og politikk. Det var aldri mangel på humor heller. Jeg hadde akkurat sett ferdig en eller annen populær humorserie om en hvit familie, husker jeg, åtte år gammel, og idet jeg skrudde av TV-en sammenlignet jeg det fiktive hjemmet på skjermen med ghetto-nabolaget mitt.

Jeg ble tidlig klar over rase og segregering. Det hele var nært forbundet med fattigdommen som preget det unge livet mitt. Derfor lyttet jeg oppmerksomt da en barberer – til store deler av forsamlingens begeistring – hevdet at «hvite folk vil ha Harlem tilbake». Dette var rundt 1973. På den tiden ble det sagt at om du så en hvit person i Harlem, så var hen enten sosialarbeider, politibetjent, ute etter dop, eller en forvirret Columbia-student som hadde gått av på feil stasjon. Tross latteren sto barbereren på sitt og forklarte, «Harlem er jo et viktig trafikkknutepunkt. Herfra kan du ta tog eller buss til stasjoner på trestatsgrensen (mellom New York, New Jersey og Connecticut), også er det bare et steinkast til Midtown Manhattan.»

Tidlig på åttitallet var spådommen hans i ferd med å gå i oppfyllelse. Hvite folk kjøpte opp leiegårdene, og gentrifiseringen av Harlem var i gang. Flere svarte kjente på en blanding av takknemlighet og ubehag da de så politipatruljer innta nabolag som lenge hadde slitt med kriminalitet, uten særlig polititilstedeværelse. De ekstreme husleieøkningene kom senere. Lokale beboere og butikkeiere flyttet. De hadde ikke råd til å bli.

Harlem var utrolig viktig for den kreative og personlige utviklingen min. Da jeg la fra meg malerpenslene på universitetet og plukket opp et kamera i stedet, var det fordi jeg så hvordan svarte og latinamerikanere ble redusert til stereotypier. Jeg bestemte meg for å dokumentere livene til disse

menneskene, vise, på en realistisk måte, hvor hardtarbeidende og respektable de var. Etter hvert ble dokumentasjon av marginaliserte mennesker også et sentralt tema for virket mitt som fotograf. Det var av den grunn jeg dro til både Norge og land over hele Sør Amerika og Afrika. I Norge følte jeg en tilhørighet til Tøyen, til mangfoldet, til de livlige gatene, allerede fra første gang jeg gikk i gatene der.

Tøyens historie ligner Harlems, det oppdaget jeg raskt. Historien bygger på fellesskap blant en lavtlønnet befolkning, tvunget fram i kamp mot gentrifiseringens krefter. Tøyen har, akkurat som Harlem, historisk vært preget av fattigdom, kriminalitet og rus. Nabolaget ble derfor sett på som et mindre attraktivt sted å bo eller besøke. Dagens Tøyen har lagt den fortiden bak seg. I gatene kan man ane tegn til økonomisk bedring. Befolkningen spiller mangfoldet i norsk demografi. Gatelangs på Tøyen ser man tegn på flerkultur i en vrimmel av forhold og fjes: familier, kjærester, venner, fremmede, fotgjengere, bedriftseiere og naboer. Disse ansiktene representerer et enkelt budskap: Slik uttrykker beboere i et mangfoldig norsk nabolag seg som nordmenn – eller sårbare nordmenn, slik tilfellet er for mange av områdets minoriteter.

Mye av arbeidet mitt som fotjournalist er grunnlagt i en erkjennelse av menneskers sårbarhet, spesielt med tanke på marginaliserte mennesker. Bildene mine synliggjør bristene som vi alle har, men understreker også at minoriteter sjelden får være noe mer enn disse feilene, uansett om feilene er ekte eller oppdiktete. Både Tøyen og menneskene som bor der har blitt redusert til stereotypier, og billedokumentasjonen min av nabolaget har som mål å vise fram Norge i møte med dette faktum. Menneskene det er snakk om er også ofte melaninrike, har lav sosioøkonomisk status og er derfor marginaliserte. Fotografiet er en måte å forstå verden på, det er noe jeg lever etter. Å være den *andre*, det vil si et menneske som blir sett ned på eller som ikke blir anerkjent i det hele tatt, er også et viktig tema for bildene mine. Et godt eksempel her er minoritetsnordmenn

som ikke blir sett på som nordmenn. «Jeg er norsk, men samtidig ikke,» fikk jeg høre av en norsk-iraner i tjueårene da jeg møtte ham på Tøyen. «Jeg kom hit som toåring, men allikevel ser ikke etniske nordmenn på meg som ordentlig norsk.» Å være norsk-iraner er en identitet, og identiteter er en konstruksjon. Identitetene våre er våre egne, formet av fortiden. Identitet kan knytte folk sammen, eller virke isolerende. Identitet kan bidra til å skape miljøer der mennesker som er fremmedgjorte kan knytte tette bånd på bakgrunn av etnisitet og kultur. Disse båndene er tydelige på Tøyen.

Januar 2019 vandret jeg gatelangs på Tøyen. Som gatefotograf ville jeg dokumentere nabolaget ved å bli kjent med en familie og oppleve lokalsamfunnet gjennom deres øyne. Slik ble det ikke. Da fikk gatefotografi heller bli en inngang til å møte mennesker som var villige til å la meg ta del i et kort øyeblikk av livene deres. Vinterdagene var mørke og kalde, og det var ikke enkelt det heller. Jeg vokste opp i New York, men da jeg kom til Norge hadde jeg ikke vært i nærheten av minusgrader på årevis. Jeg hadde ikke glemt hvor bitter kulda kan være, men jeg ble påminnet hvor glad jeg er i mildvær. Tøyen bibliotek ble mitt tilfluktssted. Dit rømte jeg med jevne mellomrom for å varme opp stivfrosne fingre og føtter. På et av disse besøkene traff jeg på en venn. Det er iskaldt ute, sa jeg til henne, og hun svarte med et velkjent norsk ordtak: «Det finnes ikke dårlig vær, bare dårlige klær.» Vintrene her er kjipe, med eller uten dårlige klær, tenkte jeg kjøpt. Men været forhindret meg iallfall ikke fra å fotografere. Utfordringen viste seg heller å være at folk ikke var villige til å snakke med fremmede. Det gjelder for folk jeg har møtt overalt, men utad virker ikke nordmenn som det mest sosiale folkeslaget. Men man kommer langt med utholdenhet, det skal være sagt – og ordentlige (varme) klær.

Jeg dokumenterer fremdeles Tøyen den dag i dag. Fortellingen om dette stedet, en fortelling om gentrifisering og trusselen det utgjør for mangfoldet, er ikke slutt. De nye innflytternes innovasjonsplaner setter mennesker som ikke har råd til økte levekostnader i fare. Ali Nuur, en norsk-somalier som har bodd på Tøyen og Grønland i 21 år og som har oppdratt fire barn i området (i alderen 7 til 17 år), konstaterte følgende: «Felleskapet på Tøyen blir systematisk

ødelagt for de lavtlønnede innbyggerne.» Vi sitter og prater på Tøyen Torg. Nuur peker på kafeer og restauranter og spør: «Hvem er dette for? Innbyggere som meg har ikke råd til å spise på kafeene og restaurantene her. Jeg tar en master på Oslo Met. Neste år (2020), når leieavtalen min går ut (han forteller meg at han bor i en kommunal leilighetsblokk), blir den ikke fornyet. Jeg må flytte fordi den økonomiske situasjonen min har forbedret seg, men jeg har ikke råd til å leie et annet sted på Tøyen, da blir prisøkningen for høy.»

En majoritetsnorsk kvinne som også har bodd på Tøyen over lang tid, ser tilbake på forandringene hun har vært vitne til de siste årene og har et annet syn på gentrifisering: «Altså, de (hus- og butikkeiere med minoritetsbakgrunn), fikk rettferdige priser for eiendommene sine. Til gjengjeld får vi bedre tilbud i området (gatebelysning, sikkerhetstiltak, nødvendige butikker og høyere boligpriser).» Det kom tydelig fram av diskusjonen vår at «vi» betød innbyggere som hadde råd til de økte levekostnadene, og jeg klarte ikke la være å tenke på de inntektsgruppene som ikke tilhørte middelklassen. De menneskene – mange av dem minoriteter – blir sannsynligvis tvunget til å forflytte seg. Mange av dem har også bodd her lenge og har lengtet etter foretak som kan forbedre nabolaget deres. Uhindret vil gentrifisering tvinge mange til å forlate et fellesskap de har brukt årevis på å fostre. Og selv om man selvfølgelig må støtte og oppmuntre til integrering, er situasjonen på Tøyen en annen. Minoritetsnordmenn som bor i fellesskap og solidaritet med hverandre, i store grupper som ligner dem selv, er også en god ting. Det kan bekjempe følelsen mange har, spesielt annengenerasjonsinnbyggere, av at de ikke blir sett på som norske.

Mange av innflytterne jeg møtte forelsket seg i området nettopp på grunn av det internasjonale miljøet. Tøyen var ikke problemfritt, det så de, men det var også et livlig og fargerikt nabolag. Mangfoldet bidro både til Tøyens sjarm og verdi, spesielt for familier som ville gjøre barna sine kjent med andre kulturer. Dokumentasjonen min har som mål å fange det helt ordinære hverdagslivet på Tøyen. Mangfoldet som synes her, markerer Tøyen som et ganske annerledes norsk nabolag. En annerledeshet som må beskyttes. →

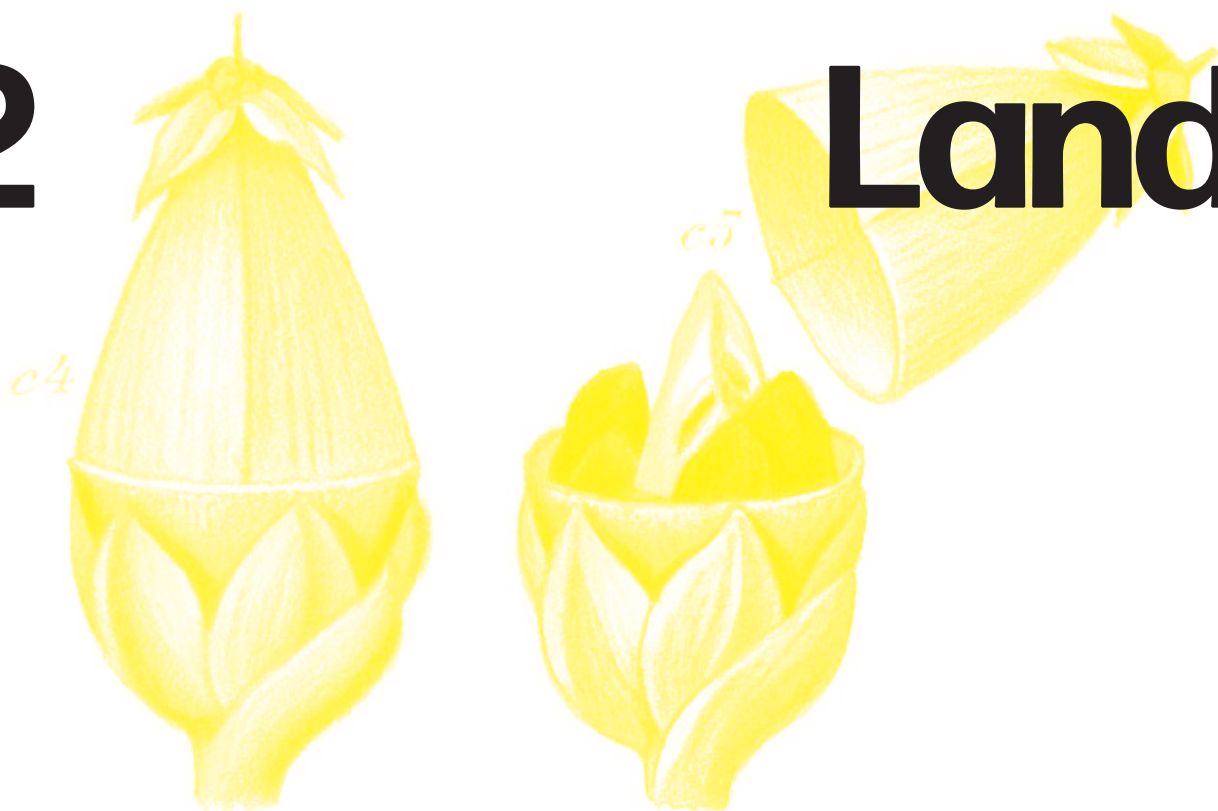
Tøyens historie ligner Harlems, det oppdaget jeg raskt.

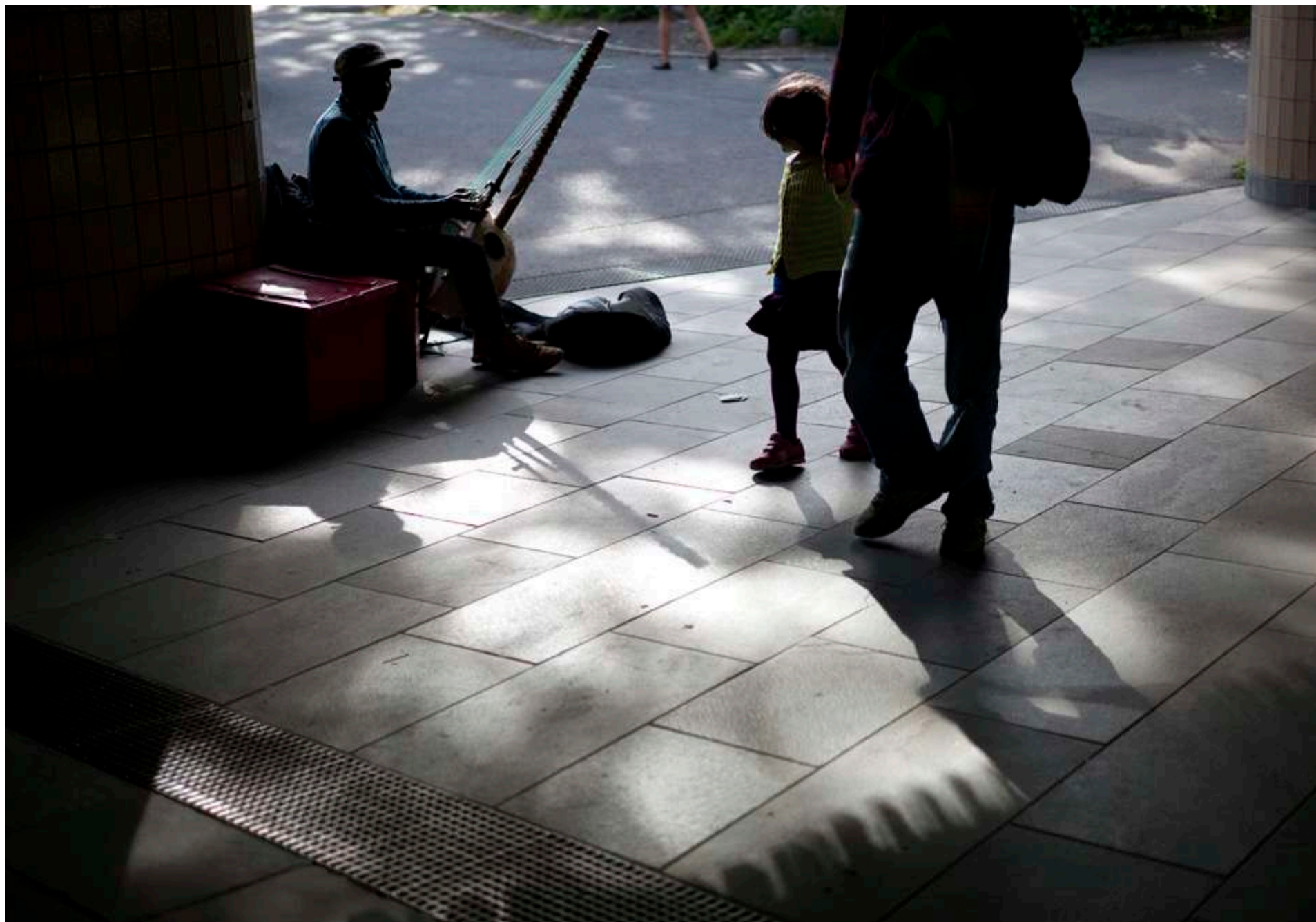
2

Landsbyen

Sara Barzinje

Sara Barzinje er Tøyenbeboer og med i bydelsutvalget i Gamle Oslo. Hun studerer biovitenskap ved Universitetet i Oslo og jobber ved Biblo Tøyen og Jobbsøkerhjelpen.

Å skrive om Tøyen er både enkelt og utfordrende. Enkelt fordi jeg har en nær relasjon til området, men utfordrende fordi det er vanskelig å koke ned alt jeg vil si om Tøyen til et par ord.

I skrivende stund sitter jeg på Deichman Tøyen og nyter min Tøyen Kaffe produsert av bøunner fra Etiopia. Ved siden av meg sitter en ungdomsgjeng som engasjert planlegger en temakveld på ungdomskafeen Central Park. Skal de ha pizza eller samosa til servering? Jeg ser ut av vinduet og betrakter resten av Tøyen. Jeg ser en eldre kvinne som får hjelp med bæreposene av en yngre gutt. Jeg hører tre løpende jenter rope "Biblo viser film!" idet døra åpner seg. Jeg ser menn og kvinner med alle typer bakgrunn, som virker dedikerte og oppegående. Jeg ser et unikt område, et område annerledes fra resten av byen og som tett i tett holder sammen. Mens jeg

funderer over hvor heldig jeg er som får lov til å vokse opp på denne siden av byen, tenker jeg på en historie min mor fortalte forleden dag om hennes landsby.

Mammas landsby, det er en av de større landsbyene med tretti tusen landsbyboere. Sammensetningen av menneskene og den vakre idyllen gjør den til en av de mest unike landsbyene jeg veit om. Her er ren og uberørt natur. Det er enger med grønt gress, avlinger, skog, og blomster. Himmelen er klar og blå, med hvite silkeaktige skyer i det fjerne. Solnedgangens glød setter preg på hele landsbyen, og skaper en enestående skjønnhet. Bebyggelsen i landsbyen er tett, med et stort samhold blant landsbyboerne. Riktignok er det ulikheter mellom dem, men alle kommer godt overens. Noen av husene er langhus med tilhørende små bygninger, og andre ligger i klynger eller på rekke.

Det er særlig et knutepunkt som samler de mange tusen innbyggerne, og som stadig forsterker det gigantiske fellesskapet og samholdet, uavhengig av alder og bakgrunn; frukthagen. Frukthagen har eksistert like lenge som landsbyen selv, og blir kalt landsbyens hjerte. Gjennom tiden har hagen spilt en mer betydelig rolle for landsbyen, og står mange nær. Den gigantiske hagen strekker seg fra den ene siden av landsbyen, i en sirkelform utover, og skaper et naturlig midtpunkt. Hagen blir vedlikeholdt av hver og en i landsbyen, men det er de drevne ungdommene som har en overordnet rolle. Et ønske fra landsbyboerne er at det er et spesielt utvalg frukt og grønt som sås til hver sesong. Hver måned venter alle i spenning, og gleder seg til middag av høyeste kvalitet, som fårikål og falafel.

Etter hvert merker landsbyen en økt interesse for frukthagen fra folk som ikke er fra landsbyen. De har mange tanker og meninger om hvordan hagen bør se ut. Dette skaper en bekymring hos landsbybeboerne, men de lar tvilen komme de utenforstående til gode. Beboerne i landsbyen tenker at nykommerne, hvis de også er med på å satse på hagen, kan bidra til bedre vekstvilkår og økt mangfold. Særlig er ungdommene nysgjerrige, og håper at de også kan få en oase i frukthagen som kan brukes til deres eget verksted. Men i stedet skjer det landsbybeboerne fryktet.

Nykommerne begynner å dominere stadig større deler av hagen. De sår frukt og grønt som de selv vil ha og som er ukjente arter for landsbybeboerne. De fleste besøkende i frukthagen er ikke fra landsbyen lenger, men andre som ikke har noen relasjon

til landsbyen. Mange av de tidligere jordeierne presses ut av hagen, fordi de ikke kan leve opp til kravene fra de nye. Det skaper en dårlig atmosfære blant landsbybeboerne som nå føler seg glemt og fremmed i sin egen hage. Hvorfor var det ingen som hadde spurt dem om deres meninger og ønsker? Var deres fellesskap og samarbeid for landsbyen og hagen forgjeves?

Mamma sin historie var noe jeg straks kjente meg igjen i. For mange er dette bare en historie, men mye av det er en realitet på Tøyen. Mange av dem som har et forhold til Tøyen, enten som en beboer, arbeider eller forbipasserende har en tett relasjon til området. Selv om Tøyen gjennom tidene, var naktent, med få aktiviteter og tilbud, så har det vært like frydefullt å være en Tøyen-jente: Et sted hvor tre pakker nudler for ti kroner fra araberer var ukens kupp. Et sted hvor torget ble brukt til boksen går

og har'n. Et sted, hvor jeg, som en åtteåring kunne møte Hansen i heisen og svare sjenert hvordan skoledagen hadde vært. Et sted med fremtredende kvinner med arabisk, somalisk og pakistansk bakgrunn som har banet vei for flere. Et sted hvor hele bygda står sammen hvis noe er ugreit. Minner og mennesker gjennom min oppvekst som er spikret i hjertet, og som har formet meg til hvem jeg er i dag. Vår egen lille kjærlige verden som må tas vare på.

I 2013 kom en avtale som i ettertid er kjent som Tøyenløftet. Kommunen og staten skulle bruke en pott med penger, hvert år, i fem år for å bedre bomiljøet på Tøyen. Lokalbefolkningen ventet i spenning. Endelig skulle deres behov og ønsker bli hørt. Særlig var ungdommene begeistret. Skulle de endelig få en ungdomskafe?

Fem år seinere er Tøyen annerledes, og mye penere å se på.

Det er en oppblomstring av fancy kafeer og restauranter på torget. Utemiljøet er oppgradert, med blant annet malerier til flere millioner kroner. Det er ingen tvil om at lokalbefolkningen er glade for forandringer, men samtidig er de frustrerte. Plutselig kunne alle andre svare på hva Tøyen trenger. Det var nesten ingen bakkekontakt med resten av befolkningen under prosessen. Priser øker og alle vil være på Tøyen. Beboere presses ut av sine boliger, og må finne et nytt sted å bo. Familier sier de ikke har råd til å ta en lunsj på torget. Det var heller ikke et eneste ungdomstilbud å finne. Det var først etter NRK Brennpunkt sendte sin dokumentar om ungdommenes situasjon på Tøyen at de fikk oppmerksomhet. Da spør en seg selv; er det virkelig et løft for oss, for lokalbefolkningen, eller er det et løft for alle andre?

Det var riktignok gode intensjoner bak Tøyenløftet, men det er mye som fremdeles mangler og statistikker om barnefattigdom og ungdomskriminalitet lover ikke godt. Det er ingen hemmelighet at Tøyen har sine utfordringer. Når det ble bevilget 144 millioner kroner for løftet vekket det håp hos ungdommene, men etterhvert ble det bare tomme løfter. Å la ungdommene bli hørt og gi dem mulighet til å påvirke først etter medieoppmerksomhet er for dårlig. Samtidig er det mange Tøyenungdom som føler at de har en merkelapp på seg ute i samfunnet. Gjennom mine ungdomsår har jeg stadig måttet forsvare at jeg er fra Tøyen: "Oi, du behersker jo norsk selv om du er fra Tøyen", eller "Så det har faktisk aldri skjedd noe med deg på Tøyen?". Dette gjør at ungdommene på lang sikt føler seg avvist og utenfor. Det er derfor helt nødvendig at bydelen og

«Da spør en seg selv; er det virkelig et løft for oss, for lokalbefolkningen, eller er det et løft for alle andre?»

området selv jobber aktivt med å gi ungdommene eierskap til egne boområder og møter dem med en inkluderende holdning.

Så hva er egentlig løsningen?

Ungdommene har vært tydelige på hva de vil, og det er særlig to ting som går igjen: arbeidsplasser og åpne møteplasser. Bydelen vår er en av de største, og raskest voksende i byen. Møteplasser er en viktig del av nærmiljøet, bygger relasjoner og samler ungdommene på tvers av områder. Samtidig gir det eierskap til ungdommene med egne friområder de kan kalle "sitt". Det å ha jobb gir mestringsfølelse. Ungdommene her har et enormt potensial, med mye engasjement og stort hjerte. Å skape arbeidsplasser gir dem en mulighet til å bli selvstendige og få erfaring. Samtidig gir arbeid lokalt en uvurderlig følelse av å gi tilbake til noe du har kjørt.

Men dette forutsetter at de møter noen på halvveien. Det er viktig med kontinuerlig dialog, for det er ingen andre enn ungdommene selv som vet hva de ønsker. Utenforstående og politikere kommer ingen vei hvis lokalbefolkningen ikke blir inkludert og ivaretatt. Det er viktig at ting skjer på ungdommens premisser, og at de aktivt involveres i beslutningsprosesser.

Jeg håper at jeg om ti år kan se tilbake på Tøyen med enda flere minner og mennesker. Jeg håper at jeg kan skape avtrykk til de som kommer etter meg, og at fellesskapet og samholdet fortsatt står sterkt. Fruktthagen er noe alle kan relatere seg til på Tøyen. For å kunne ivareta hagen, sikre best mulige forhold og bevare gnisten, er det viktig med dialog og medvirkning. Det er lokalbefolkningen som kjenner Tøyen best, og derfor er mitt inderlige ønske: Hør på oss, snakk med oss og inkluder oss! →

3

Kampen

The War Room

«The War Room» var tittelen på en kunstinstallasjon som ble vist på Interkulturelt Museum i Oslo våren og sommeren 2018. Inspirert av de allierte styrkenes strategirom for D-Day aksjonen i 1944 og av iscenesettelsen av krigsrommet i Stanley Kubricks mørke filmkomedie «Dr. Strangelove» fra 1964 - transformerte kunstneren Amelia Beavis-Harrison Interkulturelt Museums gallerirom om til å bli det fiktive selskapet «Thorn Group» sitt hovedkvarter og strategirom. «Dr. Strangelove» ble laget midt under den kalde krigen. Det var overhengende fare for atomkrig, og i en legendarisk scene møtes verdenslederne i et krigsstrategirom iscenesatt av Kenneth Adam slik at det skulle reflektere et pokerrom. Scenen gir slik et satirisk bilde på hvordan styresmakter spiller med folks liv.

På Interkulturelt Museum plasserte kunstner Beavis-Harrison et stort møtebord i et gallerirom. Bordflaten var et spillbrett med kart over museets nærområde:

Grønland i Bydel Gamle Oslo. Rundt dette bordet spilte representanter fra «Thorn Group» og fra et par større kaffekjeder, en blanding av kasinospillet Black Jack og brettspillet Monopol. Replikkvellingen mellom skuespillerne var full av krigsretorikk direkte inspirert av Kubricks filmscene. Med kort, sjetonger, spillebrikker og skyvere ble det gamblet om næringseierdommer. Museer, grønnsaksbutikker og andre lokale uavhengige virksomheter ble skjøvet unna og erstattet med Thorn Groups hoteller eller kaffekjedenes serveringssteder. Oslo kommune hadde rollen som croupier. Hun styrte spillet, presenterte premisene, tok imot innsatser og delte ut gevinstene.

Utenfor museet, på gatehjørnet midt imot, hadde kaffekjeden Starbucks samme vår erstattet en lokal halal-slagter, og kunstneren brukte denne sommeren satire og humor til å rette oppmerksomheten vår til den transformeringen som bydelen var, og fortsatt er, midt oppe i.

Grønland

Grønland er et tett befolket sentrumsområde i indre Oslo øst, og er uten tvil Norges mest urbane, mangfoldige og sammensatte bymiljø. Byområdet har vært i vekst helt siden Vaterlands bru ble anlagt i 1654 og gateløpet Grønlandsleiret ble en av de sentrale innfartsårene til byen. Området kalles et arbeiderstrøk. Med industrialiseringen langs Akerselva på 1800-tallet ble området innlemmet i byen, og rimelige bygårder - gråbeingårder - ble bosted for arbeiderne som jobbet på fabrikkene oppover elva. Arbeidsinnvandrere fra våre naboland bosatte seg her, og siden 70-tallet har Grønland vært et område med høy andel innvandrere fra ikke vestlige land. En historie som kommer til syne i områdets næringsliv, organisasjonsliv og mangfoldet av religiøse trossamfunn. Tidligere hadde bydelen særlig høy andel arbeidsinnvandrere blant annet fra Pakistan. Nå er norsk-somalier den største minoritetsnorske gruppen på Grønland.

I den omfattende stedsanalysen «På sporet av det nye Grønland» gjennomført av Arbeidsforskningsinstituttet (OsloMet) i 2017, beskrives hvordan bydelen er preget av mangfold på mange områder, både sosiale, økonomiske og kulturelle. Her finnes store internasjonale kjeder og uavhengig smånæring, sterke finansielle institusjoner og offentlige maktinstitusjoner som Skatteetaten, politistasjon og (foreløpig) fengsel, og en rekke institusjoner og organisasjoner som gir ly, eller tilbyr andre tjenester, til mennesker uten bosted. Bydelen er urbant sentrum, med nærhet til hovedstadens hovedknutepunkter Oslo Sentralbanestasjon og Bussterminalen. Grønland er hjemstedet til omtrent 10 000 mennesker, både grupper med høy utdanning og inntekt, og grupper med svært store levekårsutfordringer. Bydelen har den høyeste andelen barn som vokser opp i fattigdom i Oslo, og om lag en tredjedel av beboerne er til enhver tid på flyttefot.

om Grønland

Gentrifisering og områdeløft

Grønland har altså alltid vært et område i endring og med stor gjennomstrømning av folk. Men nå for tiden skjer endringene i et høyakselerert tempo. Drivkreftene bak dette er sammensatte: Politikerne har vedtatt å løfte bydelen og bedre levekårene, organisasjoner og bydelens egne beboere mobiliserer mot bydelens utfordringer, og eiendomsutviklere og næringsinteresser driver byutvikling. Endringsprosessen beskrives av mange som en gentrifieringsprosess. Betegnelsen er avledet fra den engelske klassebetegnelsen «Gentry», og beskriver et kjent fenomen fra byer over hele verden som innebærer at arbeiderklassestrøk, gjerne nært sentrum, blir forvandlet til bydeler

for mer velstående befolkningsgrupper. Samtidig forsvinner den opprinnelige befolkningen, blant annet på grunn av økende boligpriser og høyere kostnadsnivå i området (Wikipedia).

Gentrifiseringen er på mange måter en politisk villet prosess. Oslo kommune har siden 70-tallet gjennomført politikk for områdeløft, byutvikling, byfornyelse - kall det hva du vil - med det formål å løfte et område ved å skape større sosialt eller klassemessig mangfold. For 2017-versjonen av en slik byutviklingspolitikk brukes betegnelsen «områdeløft». Områdeløftet for Grønland er et spleiselag mellom kommunen og staten, der Grønland først ble innlemmet i

områdeløftsatsningen som alt var igangsatt for naboområdet Tøyen fra 2017. Nylig har det blitt besluttet at satsningen blir videreført for begge byområdene i nye åtte år. Områdeløft-politikken er basert på at området har særlige levekårsutfordringer. Hensikten er å stimulere til fysiske og sosiale utviklingstiltak som ifølge kommunens nettsider bidrar til at «områdene blir trygge og inkluderende steder, med aktive innbyggere som gjerne vil og kan bli boende», og som er «økonomisk selvstendige og aktivt deltagende i lokalsamfunn og storsamfunn».

Lokalsamfunnet og det rike organisasjonslivet på Grønland er aktive deltagere i bydelutviklingen. Gitt bydelens historie som

arbeiderstrøk, har en rekke organisasjoner som f.eks. Frelsesarmeen og Bymisjonen lang historie i bydelen. Her finnes også en rekke by- og Grønlandspesifikke, men også mer alminnelige, organisasjoner og fritids- og aktivitetstilbud. Her finnes Akerselvas flytende hager, trebåthavn, skolekor, idrettslag og ungdomsklubber og veldig mye mer. Det store engasjementet for bydelen kommer like mye fra de enkelte engasjerte beboere i området. Nylig samlet over 150 lokale beboere, bydelspolitikere og andre lokale krefter seg til et folkemøte på Interkulturelt Museum, og slo ifølge en av de tilstedeværende journalistene fra Vårt Oslo «ring om Grønland»

Annelise Bothner-By Gazi Özcan / IKM

Kurator Annelise Bothner-By og avdelingsleder Gazi Özcan på vegne av Interkulturelt Museum som er en del av Oslo Museum. Museet er et kulturhistorisk museum for temaer som Oslo historie, teaterhistorie og kulturelt mangfold i Norge.

«En av konsekvensene av prisstigningen blir ofte at den opprinnelige befolkningen ikke har økonomi til å bli boende på hjemstedet sitt.»

i møte med den negative omtalen og oppmerksomheten bydelens utvikling hadde fått i nasjonale medier den siste tiden.

Også det private næringsliv, eiendomsinvestorer, -utviklere og entreprenører har strategier og visjoner for Grønland. Mange av områdene som omkranser Grønland har vært gjenstand for omfattende utvikling de seinere årene. Rett ned gata der Interkulturelt Museum holder til, leder gangbroen rett over til Bjørvika. Et påkostet og gjennomgripende utviklet fjordnært område som

nå huser noen av landets største og sterkeste finansielle og økonomiske institusjoner, store ikoniske kulturbygg og noen av landets dyreste leiligheter. Disse to områdene er som natt og dag, men tilhører faktisk samme administrative bydel. Flere av de store eiendoms- og næringsutviklerne i Bjørvika-området har store eiendomsområder også på Grønland, og det ligger nå en rekke store bygge- og utviklingsprosjekter på trappene. Felles har omtrent alle uttalte formål å forbedre og løfte bydelen med sine planer og tiltak.

Mathall eller aktivitetspark?

Med *The War Room* rettet Amelia Beavis-Harrison spesiell oppmerksomhet mot eiendomsutviklernes økonomisk motiverte byutvikling, og mot en interessekamp som er gjennomgående i slike gentrifiseringsprosesser.

I det siste har denne interessekampen særlig kommet i fokus rundt et spesifikt sted i bydelen, plassen Olafiagangen. Plassen ligger under Nylandsbrua, restene av den såkalt Trafikkmaskinen som gikk over jernbanesporet og var knyttet til motorveien gjennom Oslo, før vi fikk tunnel under byen og Bjørvika ble reist. Ved siden av Olafiagangen ligger Vaterlandsbrua som kanaliserer Akerselva til fjorden. Plassen har nedgang til T-bane stasjonen på Grønland, og ligger rett og slett et steinkast unna fra Norges høyeste bygg, Hotel Plaza, Oslo Spektrum og Oslo Sentralstasjon.

Stedet oppfattes som belastet og knyttes i dag særlig til kriminalitet og narkotikaomsetning, og som del av det åpne rusmiljøet i Oslo sentrum.

Det kreves tiltak for å løfte dette stedet. Og spørsmål som har blitt reist både i nasjonale og lokale media, av politikere, av organisasjoner og etater som jobber med

levestandarden i dette området, og av lokalsamfunnet selv er: Hva skal man gjøre med Olafiagangen? Hvordan får vi dopsalget og kriminaliteten bort? Hvordan kan vi unngå at dette blir et sted der sårbar ungdom rekrutteres til kriminalitet og utenforskap? Hvem skal alternativt få bruke denne plassen og fylle den med en ny type aktivitet?

Oslo Kommune gjennomførte en beboerinvolvert prosess, som endte med at de først foreslo å legge til rette for et matmarked på området. En møteplass for mat - «Smaken av Grønland». Men til interessentenes skuffelse gjorde kommunen en snuoperasjon og ga sin støtte til et alternativt forslag om å bygge en aktivitetspark særlig tilrettelagt for barn og unge.

Byutviklingsbyråd Hanna Marcussen (MDG) og byrådsleder Raymond Johansen (Ap) presenterte 21. januar i Aftenposten hvordan de etter beboeres innsigelser til mathall endret innstilling og nå skal «løfte et av byens mest belastede områder» med «ballbinger, skøytebaner og klatreanlegg».

Kommunens helomvending ble tatt imot med glede av en stor del av beboerne i bydelen. Gjennom organisasjoner og private initiativ hadde mange mobilisert kraftig

mot kommunens første forslag. De mente at en mathall var det siste Grønland trenger da bydelen med sine mange forskjellige spisesteder og mange grønnsakshandlere og slaktere allerede er kjent for å tilby mat fra store deler av verden. De pekte og på at det stadig blir flere tomme butikklokaler i området, som kunne fylles med «Smaken av Grønland». Barn og unge i bydelen, som sliter blant annet med høy fattigdom og utenforskap, trenger en trygg og attraktiv møteplass. En aktivitetspark kan bidra til å bygge nettverk blant barna og mellom de mange barnefamilier som har savnet et slikt sted for deres barn i bydelen. Det er ofte trange fysiske forhold på Grønland, både i boligene, og med sparsomme felles trygge uteområder. Lokalbefolkningen ga derfor tydelig uttrykk for at

Hvem løftes av et løft, og hvem og hva faller av lasset?

Som vi ser i diskusjonen rundt Olafiagangen er ikke gentrifiseringen av bydelen nødvendigvis en negativ prosess, men i en slik prosess ligger konflikter mellom ulike interesser og hvem som skal tas hensyn til. Baksiden av en gentrifiseringspolitikk kan bli utskyvning eller utestengning for en rekke av bydelens beboere: «- Vil en ny mathall på Grønland oppleves som inkluderende for folk med dårlig råd? Jeg tror ikke det.» var tittelen på en kronikk i VårtOslo fra Helge Renå, en lokalt engasjert beboer. En av konsekvensene av prisstigningen som følger av at et mer kjøpesterkt segment av befolkningen bebor og bruker en bydel, blir ofte at den opprinnelige befolkningen ikke har økonomi til å bli boende på hjemstedet sitt.

Tilbake på 1980- og 90-tallet gjennomførte kommunen en tidligere variant av et politisk besluttet områdeløft- Byfornyelsen. Prosjektet

barn og unge har behov for flere steder å oppholde seg. Ikke bare dopsalget, slåssing og bråk kunne blitt borte, men også et godt og trygt oppholdssted kunne skapes både for barn og ungdommen ved å bygge en aktivitetspark.

Tilhengerne av matmarked-konseptet var skuffet, og møtte vedtaket med motargumentasjon som gikk ut på at det var ingen garantier for at en aktivitetspark ikke ville tiltrekke seg dopsalg og annen kriminalitet ved mørkets fall. Isteden burde kommunen støtte en mathall som ville trekke til seg store mengder av mennesker fra hele byen både på dagstid og på kvelden, og på den måten ville kunne fortrenge eller forhindre narkotikaomsetning. En mathall kunne også skape arbeidsplasser til mennesker fra bydelen, som sliter med høy arbeidsledighet.

skulle bedre boligstandarden blant annet på Grønland. I ettertid har dette prosjektet blant annet blitt kritisert for nettopp å skyve de beboerne som skulle få bedre boforhold ut av bydelen, med det økte kostnadsnivået som fulgte etter prosjektet var gjennomført.

Et tilbakevendende innspill til disse diskusjonene er at de grunnleggende utfordringene knyttet til levestandarden ikke vil løses ved å gentrifisere gatene. Rusavhengighet eller kriminalitetsproblemer vil ikke løses ved å flytte på dem. Disse utfordringene bunner i strukturelle utfordringer som økende sosiale skiller og barnefattigdom, utenforskap og frafall fra skolegang. Utfordringer som krever sammensatte løsninger, langsiktige tiltak og fokus på forebygging. Samarbeid med lokalbefolkningen i utviklingen av bymiljøet kan være en av flere tiltak.

3

Fotograf Istvan Virag

«Det er plass til alle, alle for en!»

Felles for de fleste av interessentene i utviklingen av Grønland, uavhengig av interesse, er at tross utfordringene bydelen har, beskriver de Grønlands unike sammensatthet og mangfold som noe helt særegent og verdifullt. Oppfatninger av Grønland som unikt er gjennomgående i beskrivelser av området. For mange er dette stedet der det flerkulturelle Oslo er mest synlig, med folk, butikker, restauranter og trossamfunn fra hele verden. Bybildet er preget av store variasjoner i alt fra aktiviteter til bygningsmasse, og av å ha blitt utviklet rett på siden av hovedstadens sentrum. Det oppleves som et sted med høy bypuls, mye trafikk og stor gjennomstrømming av ulike folk til alle døgnets tider. Men det oppleves også som et sted med en landsbystemning der folk sitter på torget, hilser på hverandre i gatene og kan krite i butikken. «Den globale landsbyen i hjertet av Oslo» er beskrivelsen til byantropolog Katja Bratseth i et intervju i Minerva i mars. «Det eneste stedet i landet som er

ordentlig storby!» pleier Lars Martin Dahl, Sognepresten i Grønland kirke å si om lokalsamfunnet sitt.

Refrengene i den lokale kulturorganisasjonen KIGOs sang om bydelen Gamle Oslo lyder: «Her hvor vi bor, asfalt og fjord! Se hva vi har, alt du kan ønske deg! Her kan det skje, til og med det du drømmer om! Det er plass til alle, alle for en!» Barna som synger har selv bidratt til å lage denne hyllesten til hjemmet sitt. Slik uttrykker de den samme kjærlighet til byens liv som det lokale kulturikonet Rudolf Nielsen uttrykte gjennom sin poesi om byens skyggesider og storbylivets mangefasetterte kvaliteter, for omtrent hundre år siden.

På gatehjørnet ved museet har Starbucks nabolokaler i de snart to årene som har gått fra Beavis-Harrison iscenesatte «Kampen om Grønland» blitt fylt med andre internasjonale kjedekonsepter. Folk kommer inn på museet og sier «Hva har skjedd med Grønland? Holder det på å bli likt alle andre steder?» I den utviklings- eller gentrifiseringsprosessen

Grønland står oppe i er det viktig å stille spørsmål om hvem sine hensyn som blir vektlagt, og hvilke strategier og interesser som ligger bak utviklingen av Grønland. I forlengelsen blir det også viktig å stille de omvendte spørsmålene: Hva står vi i fare for å miste når bydelen utvikles? Hvordan skal man klare å beholde det som er særegent for Grønland, og er det mulig å verne den levende bykulturen som er Grønland i dag? →

3

**«London er mitt andre hjem og
Brixton er mitt tredje»**

Brixton og Tøyen:

4

To historier om gentrifisering

**Nazneen Khan-Østrem
intervjuet av
Selma Benmalek**

Nazneen Khan-Østrem er forfatter, samfunnsdebattant og redaktør. Nylig ga hun ut boka «London. Blant gangstere, rabbinere, oligarker, rebeller og andre ektefødte barn av det britiske imperiet» til strålende kritikker.

Selma Benmalek er skribent for bl.a. Ballade og Samora Forum. I tillegg skriver hun for Deichmans musikkblogg hvor hun jobber til daglig.

«Hvis byfornyelsen gjør en bydel ugjenkjennelig for de menneskene

I 2019 ga Nazneen Khan-Østrem ut boken «London. Blant gangster, rabbinere, oligarker, rebeller og andre ektefødte barn av det britiske imperiet». Hun tar for seg innvandringen til London, og skriver om hvordan ulike grupper har etablert seg i spesifikke bydeler, et stort puslespill hun hjelper leseren å sette sammen. Forfatteren tar oss med til byen hun har utforsket siden hun var tenåring og til menneskene som har skapt byen. Hva har innbyggerne sett og opplevd i en av verdens mest kjente hovedsteder? Nazneen har i en årrekke sett en by i endring.

Hva tenker du når du hører ordet «gentrifisering»?

– Gentrifisering er dessverre ofte en unødvendig utestengelse av lokalmiljøet. Mitt inntrykk er at prosessene involverer sjelden menneskene som allerede bor der. Lokalbefolkningen blir ofte ignorert. Utviklingen kunne vært positiv hvis aktørene som initierer endringene, hadde inkludert lokalbefolkningen. Da hadde man fått mer positive assosiasjoner til begrepet gentrifisering.

Hva har du sett av gentrifisering i London?

– Det er noen deler av London som har blitt mer gentrifisert enn andre, blant annet Brixton, en

bydel jeg skriver mye om i boken min. Jeg kommer alltid tilbake til Brixton fordi det er den bydelen jeg kjenner absolutt best i London. Det var som trettenåring på 80-tallet at jeg begynte å henge der. London er mitt andre hjem, og Brixton er mitt tredje hjem, kan man si. Jeg har tilbrakt mye tid der og har tydelig sett de fysiske endringene av gatene. Brixton har alltid vært en unik bydel, «en rebelsk øy». Folk som bor der, har en tydelig identitet og en sterk tilhørighet, og de kjemper for bydelen sin i møte med byfornyelseskrefter som ødelegger nærmiljøet.

Brixton var en fattig bydel på 70-tallet preget av mye diskriminering, stor arbeidsledighet og svært dårlige levekår for innbyggerne, forteller Nazneen. Hun understreker at det var spesielt unge karibiske menn som ble utsatt for diskriminering.

– Man kan ikke se bort fra at det var en del narkotikarelatert kriminalitet i bydelen. En klassisk historie der ungdom ikke så noen annen utvei siden de ikke fikk jobb og forholdet til Metropolitan Police var svært anstrengt. Det ble flere store opptøyer før myndighetene bestemte seg for å sette i gang en «byfornyelse». Brixton gikk fra å

være lutfattig til å bli et område middelklassen oppdaget.

– Jeg liker å bruke torget midt i Brixton som heter Windrush Square som et eksempel på feilslått fornyelse. På slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet satt det alltid mange eldre karibiske menn på benkene på torget. Det var fantastisk å være der. En kunne sette seg sammen med dem og prate om alt mulig. De var svært kunnskapsrike om karibisk musikk, og jeg lærte mye om det å være karibisk ved å snakke med dem. Så ble torget pusset opp og gjort mer «fancy».

– Rent arkitektonisk skjønner jeg ikke hva man har tenkt siden man ikke lenger kan føre en samtale, de nye benkene er satt altfor langt fra hverandre. De eldre mennene har dermed forsvunnet fra torget, og energien er helt borte.

Heldigvis ble museet Black Cultural Archives bygget rett ved, der afrikansk og karibisk historie i Storbritannia blir dokumentert. Nazneen mener Brixton har blitt mer attraktivt for alle som kommer til London etter byfornyelsen.

– Det er en vanskelig balansegang. I Brixton prøver beboerne så godt de kan å ta eierskap til det som skjer, men de sliter. Store deler av bydelen er fortsatt ganske

nedslett, og hver gang jeg snakker med folk der, beklager man seg over at ikke de blir tatt med i prosessene og at de ikke kjenner seg igjen i delene som pusses opp.

Ifølge Nazneen er det en bydel med mye liv. De lokale forteller at det i helgene kommer en invasjon av «hvite kids», for å feste og herje. Lokalbefolkningen er ikke særlig begeistret for all støyen som følger, og mener politiet forskjellsbehandler hvite og svarte ungdommer.

Nazneen intervjuet en beboer i Brixton som mener at bydelen har blitt en slags fornøyles-park. Det kan av og til føles slik i Oslo også.

– Det er urkomisk å lese om folk fra vestkanten som drar til Grünerløkka, Tøyen eller Grønland på «outing». Det er underlig at man opplever østkanten som eksotisk. Oslo er en ekstremt liten by i verdenssammenheng, og friksjonene og forskjellene i byen er ubehagelige. Det er trist at man har fordommer når vi har så mye å lære av hverandre.

Forfatteren har også fulgt utviklingen på Tøyen i Oslo.

– Det har vært mye i nyhetene om beboerne på Tøyen som har måttet flytte eller som har

som faktisk bor der, skapes en ekstrem form for fremmedgjøring.»

fått dårligere vilkår der de bor. Lokalbefolkningen har flere ganger sagt fra om at de ikke føler seg inkludert i bydelens fornyelsesplaner.

– Hvis byfornyelsen gjør en bydel ugjenkjennelig for de menneskene som faktisk bor der, skapes en ekstrem form for fremmedgjøring. Ungdom kan bli mye mer aggressiv og føle at de ikke hører til fordi fornyelsen går utover deres grunnleggende identitet. Ved byfornyelse må man se hvilke ressurser den opprinnelige befolkningen representerer. Fra det jeg har lest om og sett på Tøyen og Grønland, føler beboerne at de ikke har eierskap til det som skjer. Det er en beklagelig utvikling.

De store summene som ble brukt på veggmaleriene på Tøyen eller den digre lampen på Haugenstua, er gode eksempler på at lokalbefolkningen ikke ble involvert, ifølge Nazneen.

– Jeg kjenner flere som bor der som ville bruke pengene på reelle tilbud for unge folk.

Hva kan Oslo lære av London?

– Oslo må passe på at det opprinnelige næringslivet blir sikret leie som gjør at de overlever byfornyelsen slik at mangfoldet i gatene sikres. Et kunstnerkollektiv som

besto av designere med karibisk og vest-afrikansk bakgrunn, hadde en helt fantastisk butikk i Brixton. Men husleieendringen ble gradvis uoverkommelig, og de så seg nødt til å stenge og istedet åpne pop-ups. Det er trist når slike institusjoner forsvinner bare på grunn av husleiereguleringen. Man ender opp med en forflatning av bybildet.

– I Peckham, sør i London, finnes et gammelt ombygd garasjeanlegg hvor noen kunstnere holder til. Kunstnerne får atelier gratis og befolkningen får blant annet tilbudt entreprenørskapskurs av lokale krefter. Takket være dette anlegget har man klart å bevare mye av Peckhams sjel. Men også i Peckham truer byfornyelsen bydelens unike karakter.

Både Grønland og Tøyen har store muligheter hvis myndighetene inkluderer og involverer de lokale ressursene og tilrettelegger for de behovene beboerne har, mener Nazneen.

– Innovasjon skjer spesielt på østkanten hvor man har en helt annen hybrid-kultur enn på vestkanten, spesielt blant de unge. Dette synes jeg er helt fantastisk. De som sitter på makt må forstå at det hybride må styrkes og løftes inn i mer etablerte kulturinstitusjoner. En slik type energi er uhyre viktig for Oslo. →

Nazneens råd til Oslo-ungdom som vil utvikle egen bydel:

– Ta kontakt med ledelsen for byfornyelsen. Det er utrolig viktig å ha en konkret idé. Det er ikke nok å banke på dører og si man vil være med. Man må være aktiv og ha en strategi, finne investorer og skape allianser. Det er lettere om man er flere som går sammen.

– Det er du som må ta det første steget. Det er viktig at ungdom forstår dette. Ta kontakt med folk og tenk proaktivt. Spør deg selv: "Hva kan jeg tilby? Hva er det jeg står for som er unikt?" Det er i hvert fall min livserfaring som en femti år gammel dame i kulturbransjen.

– Gjør det du må! Du må forvente å få en del ørefiker på veien, men det er bare å fortsette, sånn er livet. Kanskje svir noen ørefiker mer enn forventet, men man lærer seg nye teknikker for å sno seg unna dem. Ikke sitt med hendene i fanget.

Et slag for Marita-butikken (som var) på Grünerløkka!

Anders Kvammen

Anders Kvammen er forfatter og tegneserieskaper.
Han debuterte med boka *Ungdomsskolen* i 2016 og
fikk Brageprisen for beste barne- og ungdomsbok.
I 2020 kom oppfølgerboka *Jobb*.

ET SLAG FOR MARITA-BUTIKKEN (SOM VAR) PÅ GRÜNERLØKKA!

EN AV MINE FAVORITT-BUTIKKER I OSLO, VAR MARITA-BUTIKKEN SOM LÅ NEDERST I MARKVEIEN PÅ GRÜNERLØKKA.

JEG TØK OFTE EN TUR INNOM HVIS JEG GIKK FORBI, OG DET VAR IKKE SJELDENT AT JEG KJØPTE NOE.

PÅ EN HELT VANLIG HVERDAG KUNNE BUTIKKEN VÆRE FULL AV KUNDER – PÅ LØRDAGER VAR DET NESTEN UMULIG Å KOMME FREM BLANT HYLLENE.

UTVALGET VAR VELDIG GODT, OG PRISENE FORNUFTIGE. FAKTISK ER DET ALLER MESTE JEG HAR AV KJØKKENUTSTYR FRA MARITA.

I TILLEGG TIL GJENBRUKSASPEKTET, ER STIFTELSEN BAK MARITA-BUTIKKEN EN VIKTIG ORGANISASJON SOM ARBEIDER MED Å HJELPE UNGE RUSMISBRUKERE TIL ET LIV UTEN RUS.

MARITA-BUTIKKEN HOLDT KOKEN I 25 ÅR! DA DE ÅPNET DØRENE I 1994, VAR GRÜNERLØKKA STADIG ET FORHOLDSVIS RIMELIG ARBEIDERSTRØK.

NÅR FOLK SNAKKER OM GENTRIFISERING, FÅR JEG OFTE FØLESEN AV AT FOLK LEGGER SKYLDA PÅ DEM SOM FLYTTER DIT DET SKJER.

JEG SKJØNNER FRUSTRASJONEN, MEN JEG MENER ANSVARET LIGGER HOS VÅRE FOLKEVALGTE. UTEN NOEN SOM HELST FORM FOR REGULERING, ER DET FRITT FREM FOR SPEKULANTER OG UTVIKLERE SOM PRESSER PRISENE OPP.

MEN SELV OM POLITIKERNE SVIKTER, MENER JEG DEFINITIVT "EIENDOMS-BARONENE" HAR ET ETISKT OG MORALT ANSVAR. OLAV THON DOBLET IFJØR HUSLEIA TIL MARITA-BUTIKKEN, OG DE BLE NØDT TIL Å PÅKKE SAMMEN PÅ LØKKA ETTER 25 ÅR.

I DAG, SNART ETT ÅR ETTERPÅ STÅR LOKALENE TIL MARITA-BUTIKKEN TOMME! ER PRINSIPPET OM PROFITT SÅ VIKTIG AT MAN HELLER LAR ET LOKALE STÅ TOMT TIL MAN FINNER EN BETALINGSVILLIG AKTØR?

"VI FÅR DE BUTIKKENE VI FORTJENER", SIER FOLK OFTE NÅR EN BUTIKK MÅ STENGE. DET MENER JEG ER FEIL – VI FÅR DE BUTIKKENE POLITIKERNE LEGGER TIL RETTE FOR. MED NULL REGULERING ER DET DEN STERKESTES RETT SOM RÅDER. DETTE MÅ ENDRES SNAREST FOR VI FÅR EN SJELELØS ØRKEN AV KONFORMITET OG KAPITALISME.

6 Forbedring

Områdesatsingen for Tøyen ble iverksatt i 2014. Hensikten var å forbedre levekårene til befolkningen i bydelen. Løftet skulle iverksette en oppgradering av området på sosiale og fysiske felt, som blant annet bomiljø og sysselsetting. Etter en langvarig prosess med lite medvirkning og deltagelse av innbyggerne selv, har løftet presentert seg som en gentrifiseringsprosess. Dagens Tøyen Torg har utviklet seg til et senter med restauranter med skjenkebevilling for velstående mennesker mens graden av fattigdom har økt betydelig blant den lokale befolkningen. Var løftet ment for befolkningen som helhet, eller som en forskyving av spesielle deler av lokalbefolkningen?

Gentrifisering har allerede blitt referert i sosiale kontekster som rehabilitering av arbeiderklassefolk sine bosteder for eksempel gjennom transformasjoner der middelklassen dominerer (Smith og Williams 1986). Denne formen for gentrifisering skjer når press på boligmarkedet fra velstående grupper skaper oppblåste husleier og priser som presser ut dem med dårlig råd. Dette skjer dessverre i vårt nabolag på Tøyen og kan i dag observeres ved Hagegata 31 og 30. Med andre ord, foregår dette på Tøyen og Grønland i Oslo og utvikler seg betydelig i andre deler av byen også. Aktører som representerer Oslo kommune har kastet ut mange familier fra overnevnte områder, og i følge Deloitte's rapport «Eiendomstransaksjoner

– Boligbygg Oslo KF» kommer det frem at aktørene har solgt/kjøpt kommunale boliger til under/over markedsverdi til eiendomsutviklerne.

På en relativt skjult måte har tilstrømmingen av høye inntektsgrupper til Tøyen/Grønland endret de sosiale karakteristikkene og de tilgjengelige tjenestene i området, slik at innbyggernes sosiale nettverk har blitt svekket. Husleie og levekostnader har økt drastisk, og de kommunale leiekontraktene har blitt redusert til 3 år. I tillegg har lokalområdets private og kommunale boligforvaltere skaffet seg andre måter å overføre større kostnader til leietakere, i et forsøk på å imøtekomme de nye mer velstående innbyggerne. Strømregningen, som var en del av husleien for mange

av innbyggere, har nå blitt separert fra kontrakten. Strømregningen er blitt en egen kontrakt, og må betales sammen med den økte husleien. Disse faktorene bidrar til en tvangsflytting av den lave inntektsgruppen i området.

En oppgradering som kanskje hadde positive intensjoner om å forbedre en bydel med utfordringer knyttet til levevilkår, har resultert i gentrifisering.

Det mangler faktabasert forståelse og handling basert på samfunnsengasjement i gjeldende områder, samt fokus på inkludering og integrering, og at alle i fellesskapet tar del på en likeverdig måte. Jeg mener at dette er viktig spesielt med tanke på myndighetenes arbeid mot rasisme og hatprat.

Ali Nuur

Ali Nuur er masterstudent i pedagogikk og har bodd på Tøyen de siste 11 årene. Tilsammen har han bodd på Tøyen og Grønland i 20 år og observert endringene som har funnet sted i løpet av den tiden.

eller

Den nye læreplanen som skal innføres i den norske skolen fra høsten 2020 inkluderer demokrati og medborgerskap som et nytt satsingsområde, og en kan lure på hva vitsen med å lære barn og unge fra minoritetsgrupper om medborgerskap er, hvis de blir behandlet som annenrangs borgere i sine nærmiljøer og bosteder! Innbyggere på Tøyen ønsker at Gamle Oslo skal være en åpen og inkluderende bydel fordi mangfoldet i området er en betydningsfull ressurs for Oslo som hovedstad.

På den andre siden støtter jeg konseptet bak områdeløftet generelt, men jeg ser ikke noe av substansen som sikrer sosial bærekraftighet. Byfornyelse kan betraktes som et verktøy for offentlig politikk som reagerer på kompleksiteten i byutvikling. Det første tilfellet av gentrifisering knyttet til byfornyelse kan dateres tilbake til begynnelsen av 1800-tallet med begynnelsen av industribyen og det industrielle urbane

samfunnet. Dvs. at det ikke er et nytt fenomen som har oppstått kun i vår tid. Jeg oppfatter byfornyelse eller urban regenerasjon (områdeløft på norsk) som et bredt begrep som refererer til spesielle lokale utviklingsaksjoner og programmer rettet mot oppgradering av mindre utviklede bydeler, og forbedring av innbyggernes levekår på visse satsingsområder. I programplanen til områdeløftet som var en del av Tøyenavtalen i 2014, har man understreket at prosjektet skal forbedre levekår på Tøyen.

Et velfungerende, integrert og produktivt samfunn kan forventes når vi fornyer et nabolag på en måte som er basert på likeverd og tilbakemeldinger. Dessuten vil nøkkelen til et vellykket lokalsamfunn oppstå når mennesket av tjenesteytere selv reflekterer den sosioøkonomiske realiteten i området man satser på, istedenfor å bare imøtekomme de som har sterke ressurser eller profitører i

isolering?

de offentlige tjenestene. Myndiggjøring av beboere i området vil resultere i at de vil bli bevisstgjort til å gjøre en positiv endring i sin livssituasjon. Samtidig vil beboerne kunne utvikle en evne til å engasjere seg og ta avgjørende valg til sitt eget beste. I tillegg mener jeg at en tilrettelagt sysselsettingsplan med språkforsterkning for ufaglærte blant unge og voksne er undervurdert fra alle kanter. Mange som kjenner til dette området ser at en anstendig, inntektsgivende utdanningspolitikk er det viktigste ønsket fra innbyggerne for å utvikle seg i en positiv retning og få brukt egne ressurser. En slik politikk kan skape rollemønstre, selvstendighet, økonomisk stabilitet og et permanent bomiljø

for minoritetsfamilier, slik at de kan satse på neste generasjons fremtid.

Jeg har kjennskap til, og er stolt av mange mennesker der ute som har gjort et stort arbeid for å gjøre lokalområdet til et sted med likeverd og rettferdighet. Jeg vil takke alle de lokale menneskene som tar grep, organiserer seg, og snakker klart om hva de vil se i våre lokalsamfunn gjennom demokratiske kanaler. Selv om en rekke forsøk på å bekjempe gentrifisering er et faktum, vil det ta mange år før vi får vite hva som har fungert, og hva som ikke har fungert. En ting vi er sikre på, er at vi ønsker å nå bærekraftighet på Tøyen og liknende steder, og for den neste generasjonen mot slutten av dette tiåret. →

«Kunstnere og andre, som regel lavtlønnede, blir som nomader når pengeinteressene skyver dem ut av sentrum etter hvert som område etter område blir populært.»

Byen med det store hjertet

Astrid Helene Støren

Astrid Helene Støren er fagutdannet billedkunstner fra Kunstakademiet i Oslo, faglærer i Kunst og håndverk og illustratør. Hun har bodd på Tøyen i over 20 år og har engasjert seg i boligpolitikken.

«Jeg har gjennom en rekke år mistet venner og kunstnerkollegaer ut av byen, sett folk omtrent bo seg i hjel og har selv kjent på usikkerheten som opphevelsen av husleiereguleringen har medført.»

Pashto-jenta er et kallenavn jeg har fått av Ali på den lokale puben. Der var jeg lenge et ubeskrevet blad. Pashto er et språk som snakkes i deler av Pakistan, Afghanistan - og på Tøyen. Jeg viste Ali en av bøkene jeg har laget illustrasjoner for i morsmålsopplæring, og slik fikk jeg navnet. Tøyen har blitt til det stedet jeg har bodd lengst, tilfeldigheter førte meg hit, men etter over tjue år føler jeg at jeg har slått røtter her i Oslo sentrum øst.

Men, jeg har jo ikke alltid bodd på Tøyen. På 90-tallet bodde jeg noen år på Grünerløkka, helt frem til gården på Olav Ryes plass skulle pusses opp og jeg skulle få erstatningsleilighet. Kommunen hadde kjøpt gården for å utbedre den til moderne standard. Før meg hadde det vært et legekantor uten dusj, og do i bakgården.

I etasjen under meg var det en kjøtthandler som alltid hadde på seg en gammeldags, hvit frakk.

Han var en stor og skallet kar som så litt skummel ut med sine malte øyebryn og gull i tennene, men kjøtthandleren var særdeles smilende overfor kundene sine. Jeg kjøpte bare en pakke majones i løpet av de årene jeg bodde over ham. I første etasje var det også en gammeldags herrefrisør, mer av en nøktern framtoning, en mager, eldre herremann. Det var ikke snakk om å få en klipp av ham som kvinne, selv om vi var på hils. Jeg passerte salongen hans når jeg skulle låse meg inn. Det var askebegre på stativ og fargetonene gikk i brunt. På en varm sommerdag kunne det være ganske ubehagelige tilstander i bakgården, med kjøttstrimler og hår i søppelkassen i kombinasjonen med utedo. Det kunne føles som å leve i en gammel film, men ikke alltid like delikat.

Da tiden var inne for å flytte fra Grünerløkka, ringte jeg

boligkontoret, jeg skulle tildeles en kommunal leilighet som saneringsrammet. Nå var tiden inne for å bestemme hvor. Stemmen på den andre siden av linjen var avventende og litt kort, det virket som om jeg selv skulle komme med forslag. Grünerløkka? Svaret var kontant nei. Torshov? Nei. Majorstua? Nei. Bislett? Nei. Grønland, nei. Tøyen? – Ja, nå var du heldig, der har vi en stor, toromsleilighet. Det føltes som å vinne i en slags spørrekonkurranse, med en ikke helt entusiastisk vertinne, men ja, jeg hadde flaks.

Jeg fikk tids-ubestemt leiekontrakt, på folkemunne kalt "evighetskontrakt", og fikk leie til en rimelig pris. Jeg tilhører sann sett en utdøende art, det inngås ikke sånne avtaler lenger. Leiemarkedet skulle hardne kraftig til, og få var så heldige som meg. Jeg hadde sett mange særegne butikker på "Løkka" stenge på

grunn av husleieøkninger, store kommersielle bedrifter som tok en god bit av den gamle sjarmen, når du ser bort fra utedoene, selvsagt. Nå har et eiendomsfirma typisk nok rykket inn under der jeg bodde på Olav Ryes plass.

Jeg hadde også fått studieplass på Kunstakademiet i Oslo og mitt nye liv på Tøyen hadde begynt. Jeg fikk spørsmål rundt det at jeg måtte flytte fra Grünerløkka til Tøyen, det måtte vel være en stor overgang? Jeg svarte at det er jo bare en gangs på ti minutter, men jeg skjønte skillelinjene det var snakk om, kunstige eller ikke. Løkka var yrende, det var ikke Tøyen på den tiden.

Årene gikk på kunstakademiet og noen medstudenter og jeg startet et atelierfellesskap i en forlatt fabrikk langs Akerselven. Det er jo der mange kunstnere trekker til. Forlatte lokaler. For en kort stund får de utfolde seg i egnede

lokaler før de presses ut og videre til alle kanter når det skal selges. Lik fugler som må flakse videre ut i verden og som skal være glad de har vinger. Kunstnere og andre, som regel lavtlønnede, blir som nomader når pengeinteressene skyver dem ut av sentrum etter hvert som område etter område blir populært.

På mine gåturer sent på kveldene, gikk jeg gjennom Tøyensenteret som var øde, goldt og nedslitt. Nå er det et helt annet liv der. Skatten og Postkontoret er ikke lenger kontorer, men utesteder. Tøyen ble oppdaget, området skulle løftes og mange mer eller mindre vellykkede tiltak ble igangsatt. Siden Tøyen ble mer attraktivt, gikk boligprisene opp, og gjengs leie i de kommunale leilighetene ble satt høyere, det vil si den rådende markedsprisen. Det som skulle løfte bydelen, gjorde det dyrere å bo i den, spesielt for

utsatte grupper. Kommunen bruker leietagerne instrumentelt for å få overføringer fra staten i form av bostøtteordninger. Det er store vedlikeholdsetterslep i kommunale gårder samtidig som det taes ut et stort utbytte.

Jeg har gjennom en rekke år mistet venner og kunstnerkollegaer ut av byen, sett folk omtrent bo seg i hjel og har selv kjent på usikkerheten som opphevelsen av husleiereguleringen har medført. På grunn av dette har jeg engasjert meg for en mer sosial og rettferdig boligpolitikk generelt, og i den kommunale boligsektoren spesielt.

Jeg deltok i 1. mai tog i 2019 sammen med "Boligopprøret", som er en bydekkende boligpolitisk aksjon med oppstart i 2018. Vi gikk under paroler som eksempelvis: "Gjenreis den sosiale boligpolitikken nå", "Bygg ikke-kommerisielt", "Fjern gjengs leie", "Stopp

plyndringen av kommunale leietagere". Et friskt innslag kom fra gruppa "Vi som bor på stua" og på en av de hjemmesnekrete plakater sto det: "Bolig er en menneskerett, la hushaiene steke i eget fett". Boligopprøret har gitt resultater, markedsstyrt husleie i form av såkalt gjengs leie i kommunale gårder er foreløpig frosset. Dette er i påvente av byrådets utredning av en ny, mer sosial boligpolitikk, angivelig i 2021.

Jeg bor trygt her i min store toroms, og husleien er rimelig. Gården ble bygget som det første helkommunale boligprosjektet i 1913 og den er nå vernet. Den kommer ikke til å bli revet eller solgt.

Med min fagutdannelse i billedkunst har jeg hatt små muligheter til å følge eierlinja, dvs. at folk helst skal eie egen bolig. Jeg vet det er mye jeg har fått anledning til å holde på med takket være at jeg ikke har måttet betjene et stort

boliglån. At jeg kan bo i sentrum av Oslo og fortsatt få være med på å passe på at byen ikke mister sjelen fullstendig til profitten.

Lillebjørn Nilsen beskrev en gang Oslo som "Byen med det store hjertet, med et hjerte så kaldt som is. I denne byen får man alt og ingenting, og alt har sin pris". Mye forskning viser at byer som evner å ivareta sitt mangfold med stor grad av inkludering gir bedre livskvalitet for alle. Man får ikke en bedre by enn slik de dårligst stilte har det. De økende boligprisene er et tegn på at Oslo blir rikere, men bidrar til at flere faller utenfor. Bolig er en menneskerett ifølge FN og det er verdensomspennende bevegelser som tar tak i problematikken med ny styrke akkurat i disse dager. →

Hvem ble løftet?

«Velkommen til Tøyen, der de ekte problemene ikke snakkes om.»

Mourad Jarrari

Mourad Jarrari er låtskriver og artist. Han har også jobbet som ungdomsarbeider på Sportsklubben Sterling på Tøyen tidligere.

Det jeg liker med planeten vår er hvordan alt henger sammen. Ingenting klarer seg uten det andre. Alt liv avhenger av annet liv. Alt som eksisterer trenger en annens eksistens.

Vi trenger hav, sol og varme for å skape regn et sted lenger vekk der det er mulig for et tre å vokse.

Treet trenger rikelig med næring for å vokse og en gang huse beboere som ekorn, insekter og fugler. Tenk så vakkert!

Likevel er det ikke nødvendigvis noe bra. For det betyr jo også at hvis en ting går galt, kan det få konsekvenser for mye mer.

Velkommen til Tøyen, der de ekte problemene ikke snakkes om.

Da jeg fikk i oppdrag å skrive om dette visste jeg ikke helt hvor jeg ville begynne, til jeg møtte på en gutt fra laget jeg en gang var trener for her på Tøyen. Vi vekslet noen ord om hvordan det hadde gått siden sist vi møttes og før jeg visste ordet av det var jeg i gang med teksten min. For beskyttelse av den det gjelder vil jeg holde personene anonyme samt kalle en annen bydel for «Bydel-X».

Jeg kjenner en gutt som skal sitte inne i to-tre år.

Han er 18 år og har planer om å jobbe som manager innen musikk. Han bor hjemme med en lillebror og fire søstre.

Ekte Tøyengutt som elsket blokka han bodde i og det var ikke rart, alle venna hans og en fetter av han bodde i den samme blokka. Den blokka bor de ikke i lenger. Det ble for dyrt å bo der etter at de pussa opp på Tøyen. De ble nærmest tvangsflytta. Det plager han ikke så mye, for nå henger han ute mye mer og kommer senere hjem.

Det er fordi den nye leiligheten er knøttliten. Han deler rom med søsknene sine. Eller, hun eldste søstera sover i stua fordi hun ikke klarer å sove om nettene pga. all snakkinga de andre holder på med.

Han gidder liksom ikke å dra hjem rett etter skolen og chillern på rommet. Det skjønner jeg da, når han må dele rommet med søstrene sine som helt sikkert ikke deler de samme interessene som han.

Han henger mye rundt på Tøyen for det er viktig for han at folk skjønner at det er der han er fra. Ikke oppe på Kampen ved kirka, men her

nede på Tøyen, Tøyen-torget, Tøyen Biblo og Tøyen burger.

Flere av venna hans har også måttet flytte. En av dem flytta til Bydel-X, men ellers flytta de fleste rundt på Tøyen. De er sammen hver dag og alt de gjør er å henge rundt, røyke litt, bli jaga vekk og være høylytte. Hvorfor ikke? Det er jo hjemmet deres? De er her dag og natt. De bruker flest timer rundt i disse gatene. Hvem faen har gitt retten til andre å bestemme hvem som kan være der?

Problemet er bare at de begynner å gå lei av de samme rutinene. De ønsker forandring. En forandring kan være å stikke bort til Bydel-X. Der har de jo en av gutta sine. Det er bare det at det er bortebane og da kan man ikke oppføre seg slik som på Tøyen. Det gikk ikke lang tid før de havnet i bråk på Bydel-X. Og snart gikk ryktene.

Nå var det en gjeng fra Bydel-X som hadde sverget å knivstikke en av Tøyen-gutta hvis de fant noen av dem alene. Eller kanskje var det noen av gutta fra Tøyen som hadde trua gjengen fra Bydel-X. Vet ikke helt hva som er sannheten.

Det florerte flere ulike historier, men det som var sikkert var at det nå var anspent mellom gutta fra Tøyen og gutta fra Bydel-X.

Han som en gang var Tøyengutt stod nå på den andre sida mot sin gamle vennegjeng. Det irriterte 18-åringen fra Tøyen, og det skulle snart bli mye verre. Det gikk ikke lenger enn én helg før alt gikk skikkelig galt.

Gutten fra Bydel-X skulle på besøk til bestemora si som bodde på Tøyen, men han rakk ikke lenger enn utafør T-banestasjonen før han møtte på Tøyen-gutta.

Ordveksling. Slossing. Knivstikking.

Uheldigvis skjer dette altfor ofte nå. Og de involverte er yngre og yngre. Ungdomskriminaliteten vokser og vokser.

Dette blir et større problem for hver dag som går.

Nå skal han gutten jeg kjenner sone 3 år. For en grov feil han gjorde. En feil som startet lenge før han selv feilet.

Feilen starta da det første slaget ble gitt. Feilen ligger i valg av venner, eller det at han hang så mye ute nå. Feilen ligger hos foreldrene

som velger å flytte til en leilighet med mindre plass, eller fattigdommen som tvang de til det valget. Feilen ligger kanskje i prisene som økte fordi at området ble løftet. Selvfølgelig kan ikke all skyld legges på Tøyenløftet. Bildet er komplekst og ofte er det flere ting som gjør at det går som det går, men det er verdt å stille seg spørsmålet: Ble 140 millioner kroner brukt feil?

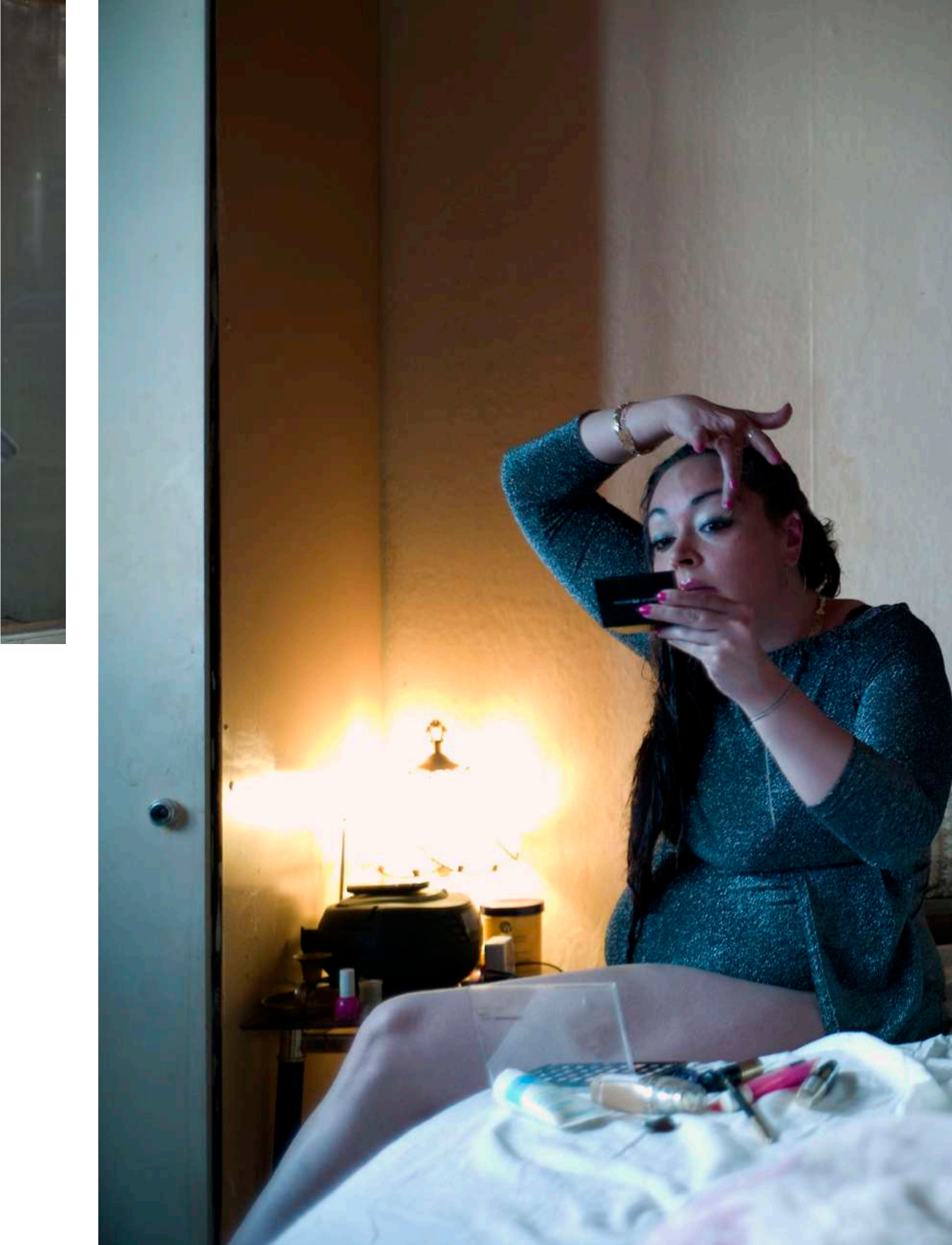
Nye benker, blomsterpotter og flere barer. Det kan ha vært en feil hos de som ikke lyttet til befolkningen på Tøyen. Et problem så stort, men så fint pakket og utkledd som et løft. Tøyenløftet. Men hvem ble løftet?

Jeg sier ikke at det ikke er feil det som skjedde, eller at de involverte ikke skal ta noe som helst ansvar. Vold løser aldri noe. Men hva skal man gjøre med fattigdom og utenforskap? Hva er egentlig rollen til de som styrer og bestemmer? Skjøenner de at ungdomskriminalitet kan forebygges og at de må jobbe mot det? Tror de at Tøyenløftet er med på å gjøre det? Hører de på hva ungdommene som bor i området har å si og hva de trenger?

Det er aldri sånn at hele skylda ligger på ett sted. Det er like lett å legge skylda på de som har makt og penger som på de uten makt og penger. Dette er mer en pekepinn på hvem som kanskje har mer påvirkning enn de selv tror. Det er lettere å se på problemet foran deg med de direkte involverte enn å se det i det større bildet for så å kunne avdekke muligheter for avverging og forebygging. Skal man bekjempe problemene som har oppstått må man forstå dets opphav og forstå rollene til alle involverte. Først da kan man begynne å løse det sammen.

For lite vann gjør at plantene tørker ut, men for mye vann kan drukne de.

Litt research om plantene du har med å gjøre kan redde dem, til og med en fingerdypp i sanden kan være nok. →

9 Markedet ser ikke menneskene

«Da Tøyenløftet kom, var vi alle glade og oppstemte. Men nå lurер vi på om Tøyenløftet kom for å skyve oss ut, ikke løfte oss»

– Arifi Ali til Dagsavisen (2018)

Muna Jibril

Muna Jibril er fra Oslo, men bor for tiden i Saudi-Arabia hvor hun jobber som praktikant ved den norske ambasadens i Riyadh. Jibril er også skribent i Klassekampen og redaksjonsmedlem i Fett.

Jeg har vokst opp i Oslo og husker godt da Tøyen torg var en betongbelagt ødemark vi gikk gjennom for å besøke en tante eller for å dra i bryllup. Jeg husker da faren min hadde en liten sjappe hvor man kunne sende penger til utlandet i Jens Bjelkes gate. Eller da en venninne av meg fra samme drabantby i Oslo øst gikk på Oslo Handelsgym på den andre siden av byen fortalte at klassekameratene hennes mente at Hausmannsgate var skummelt og langt inn i Oslo øst.

I dag kan de samme klassekameratene spørre om du vil møte dem på Tøyen torg og drikke vin til over hundre kroner. Det har mildt sagt vært en enorm forandring og det virker som Tøyen, på samme måte som Grünerløkka tidligere har opplevd, har fått opphøyet renommé.

Oslo har vært en delt by i lang tid hvor sosioøkonomiske forhold har styrt hvor folk har bodd, men i dag har gentrifisering begynt å endre befolkningssammensetningen i Oslo i en annen retning. Gentrifiseringen starta å spise opp de tradisjonelle lavinntekstområdene og gitt de som har lite å rutte med økonomisk, mindre og mindre plass i sentrum.

Gentrifisering er ikke nytt, og har skjedd i alle store byer i verden. Selve begrepet ble definert av sosiologen Ruth Glass i boka *Aspects of Change* (1964). Boka beskrev mekanismene som gjør at den fattige befolkningen blir presset ut av bykjernen og legger til grunn skapelsen av ghettos. I Norge har denne prosessen fått pågå nærmest uhindret. «Når det gjelder byutvikling og planlegging har dereguleringen gått mye lenger i Norge enn mange andre steder», forklarer førsteamanuensis ved Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo, Jonny Aspen, i et intervju med Aftenposten innsikt

(2017). Ifølge han har markedskreftene fått holde på fritt i Norge. Dette har ført til at det historiske sosiale skillet mellom øst og vest som ble delt av Akerselva til en viss grad ikke lenger eksisterer slik det gjorde da Oslo fortsatt var en industriby. I dag ser man heller dette skillet mellom den indre og ytre delen av byen.

Mye av dette begynte på 80-tallet med Willoch-regjeringen. Boligkooperasjonen ble deregulert slik at også disse boligene kunne selges på det åpne markedet. Kooperasjonenes originale funksjon var å bygge boliger for medlemmene deres, og ble tilpasset deres behov og økonomi. De første boligkooperasjonene oppsto for å hjelpe ubemidlede, og skapte en mulighet for særlig arbeiderklassen å eie egne hjem (Store Norske Leksikon). Spesielt i etterkrigstiden ble det bygget mange slike boliger som en del av gjenoppbyggingen av landet. Dette skapte blant annet de store drabantbyene som jeg vokste opp i. Dereguleringen begynte med den økte velstanden i Norge som følge av oljefunnene. Det var ikke lenger bolignød, og boligene ble som sagt offer for markedskreftene og prisøkning.

Førsteamanuensis Aspen forteller at eiendomsutvikling da gikk over til å være profitbasert. Denne utviklingen har gitt et stort spillerom for en av Norges største eiendomsspekulanter Olav Thon. Per januar 2019 eier Thon store deler av Oslo sentrum. Han eier blant annet nesten hele Torggata, Brugata og Hausmannskvartalene. Thon er en mester i å se steder der det er mulig å profitere stort. Han kjøpte opp bygård for bygård, skrudde opp leieprisene og leide ut til store bedrifter. Mens Torggata tidligere besto av små uavhengige sjapper og kebab, finner du i dag

Burger King, Starbucks og dyre serveringssteder som Crowbar. Leien har gått til vær.

I 2018 fikk vi høre historien til Arifi Ali som på det tidspunktet hadde bodd på Tøyen i 20 år. Hun ble bedt om å kjøpe leiligheten i det kommunale bygget hun bodde i, eller å flytte ut. «Da Tøyenløftet kom, var vi alle glade og oppstemte. Men nå lurar vi på om Tøyenløftet kom for å skyve oss ut, ikke løfte oss», kunne hun fortelle til Dagsavisen. Med hennes inntekt var det umulig å få et lån til å kjøpe leiligheten, selv om hun ble tilbudt å kjøpe den for 80% av markedsprisen.

Kommunens plan var å selge og fordele de kommunale boligene utover i Oslo slik at de ikke skulle hope seg opp på Tøyen. Dette målet klarte de ikke å nå. Tøyen-avtalen som satte i gang prosessen, ble inngått i 2013, men i 2017 viste en oversikt NRK hadde fått av Bydel Gamle Oslo at det ble flere kommunale boliger i bydelene i Oslo indre øst. Beboerne ble flyttet fra hjemmene sine, og flyttet til mindre attraktive deler av bydelene. I tillegg fikk private utbyggere bygge en ny boligblokk hvor de dyreste leilighetene gikk for 11,5 millioner. Mens beboerne med dype røtter i området ble kastet ut og omplassert, sto kjøpere i 2016 i kø for å kjøpe de nye leilighetene. Selv om kommunens hensikter var edle, ble likevel en gentrifisering resultatet.

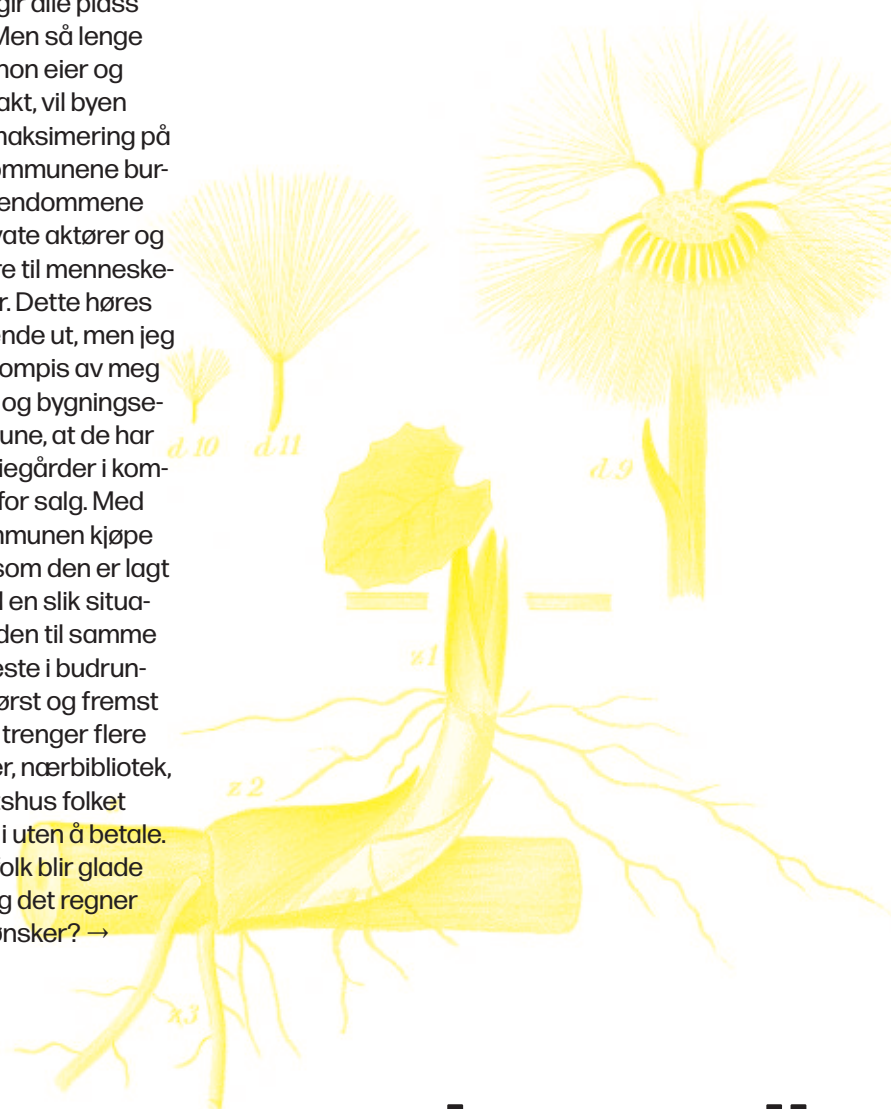
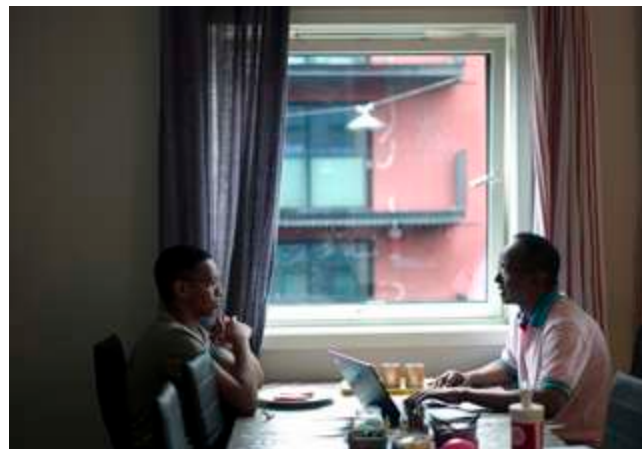
Det var også i 2013 at renoveringen i Torggata starta. Det var et samarbeidsprosjekt mellom Thon Eiendom og Oslo kommune. I all hovedsak var det Thon Eiendom som styrte utviklingen, og ikke det offentlige. I en artikkel fra 2016 i NATT&DAG skriver avisen om hvordan Olav Thon i det stille har kjøpt opp mesteparten av eiendommene i Torggata. «Det som endres i Torggata er hovedsakelig et resultat av beslutninger tatt i styrerommet til Thon næringseiendom».

Dette er noe Thon har gjort mange steder i Norge. Arkitekt Peter Butenschøn er en av Thons kritikere. «Ingen andre har skadet norske bylandskaper like mye som Thon» sa han til Aftenposten i fjor. Eksempler på dette er områder som Ski og Sandvika som har gjennomgått det som blir kalt «thonifisering» av kritikerne. Her har småbutikkene og handlegatene forsvunnet og blitt byttet ut med store kjøpesentre og parkeringsplasser. De siste tiårene har Thon satset på kjøpesentre og kontrollerer ni av de ti største i Norge. Butenschøn forklarer

videre til Aftenposten at Thon ikke bryr seg noe om hva som skjer med tettstedenes arkitektur og kaller sentrene for «handelsborger» hvor han kontrollerer all handelen innenfor «borgen». Dette gjør at gatelivet forsvinner og bilkulturen forsterkes.

Thon har også jevnlig vært i klinsj med byantikvaren og bygningsetaten. Han har blitt anklaget for å bygge «billig og enkelt», og har dessuten fått massiv kritikk for rivningene av utallige bygg i Oslo sentrum. Man kan lett påstå at Thon har formet store deler av hvordan Oslo sentrum ser ut. Hva synes vi egentlig om at én mann har så stor makt over byen?

«Markedet bestemmer, dessverre. Men det som er litt kult med at markedet bestemmer i Oslo, er at markedet ofte velger kule ting,» sier eiendomsgründer Runar Eggesvik til NATT&DAG. Det er kanskje sant, men markedet ser ikke menneskene. Ønsker vi en mangfoldig og spennende by er vi nødt til å ta et tak – vi er nødt til å innføre sosialistiske reguleringer som gir alle plass til å bo i byen vår. Men så lenge kapitalister som Thon eier og innehar så mye makt, vil byen formes av profittmaksimering på vår bekostning. Kommunene burde kjøpe tilbake eiendommene de har solgt til private aktører og tilpasse byene våre til menneskene som skal bo der. Dette høres kanskje overraskende ut, men jeg lærte nylig av en kompis av meg som jobber i Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune, at de har forkjøpsrett når leiegårder i kommunen blir lagt ut for salg. Med andre ord kan kommunen kjøpe en hel bygård dersom den er lagt ut for salg av eier. I en slik situasjon kan de kjøpe den til samme pris som den høyeste i budrunden. Det handler først og fremst om politisk vilje. Vi trenger flere kommunale boliger, nærbibliotek, parker og aktivitetshus folket kan oppholde seg i uten å betale. Slike tiltak gjør at folk blir glade og blir i byen sin, og det regner jeg med at vi alle ønsker? →

«Hva synes vi egentlig om at én mann har så stor makt over byen?»

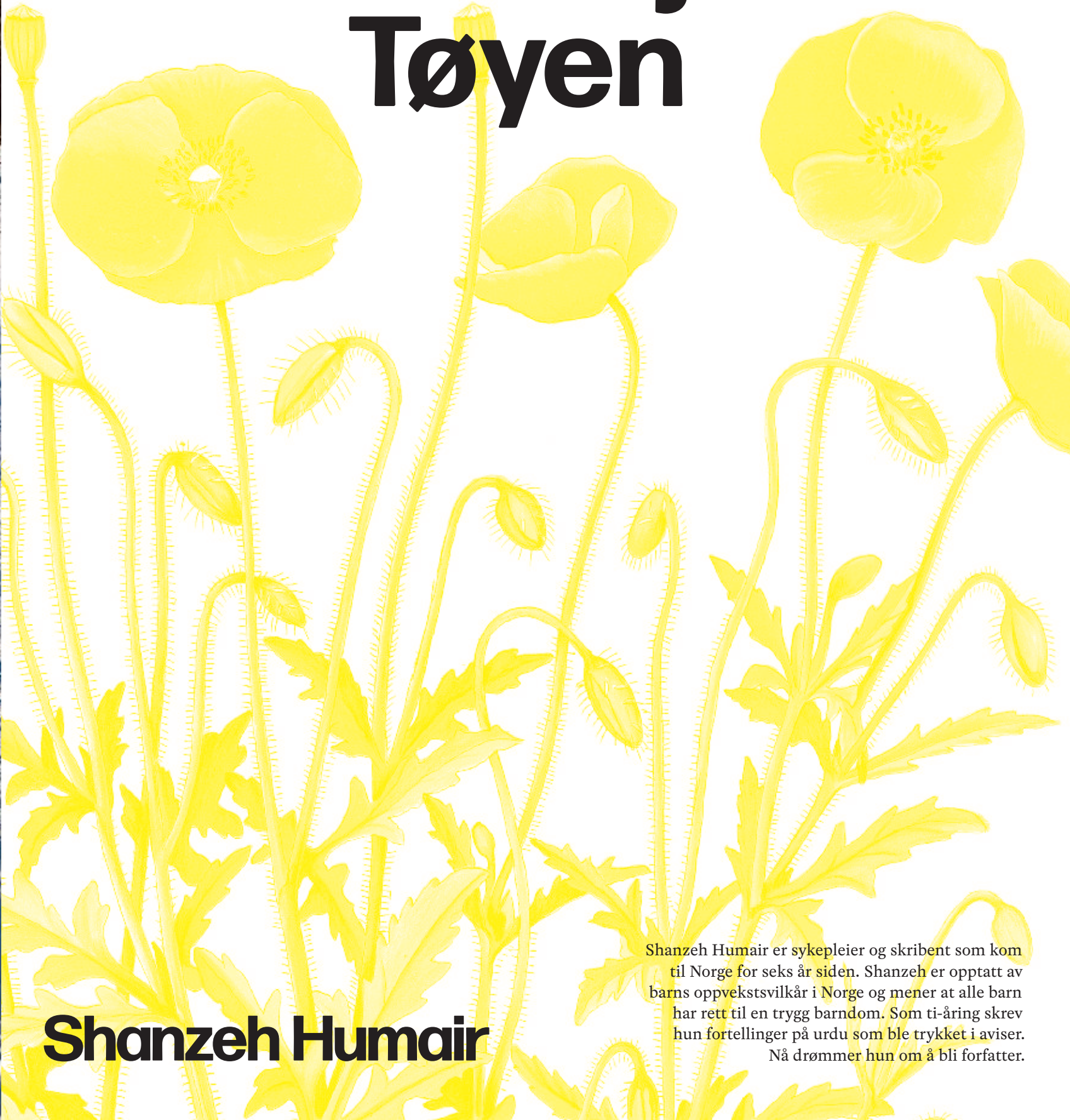

10

Jeg elsker jo Tøyen

Shanzeh Humair

Shanzeh Humair er sykepleier og skribent som kom til Norge for seks år siden. Shanzeh er opptatt av barns oppvekstsvilkår i Norge og mener at alle barn har rett til en trygg barndom. Som ti-åring skrev hun fortellinger på urdu som ble trykket i aviser. Nå drømmer hun om å bli forfatter.

«Må vi også flytte, pappa?»

«Kom deg vekk fra katten, Sajid!».

Mammaen til Sajid høres irritert ut mens hun står i gangen i 3. etasje, utenfor leiligheten deres og roper på sønnen fra vinduet i gangen. Sajid står nede på bakken i bakgården og later som han ikke har hørt mammaen. Sajid fortsetter å kose med katten.

«Du hører nå!», roper mammaen strengt. Stemmen hennes har blitt hard.

«Bare ett minutt, da» svarer Sajid raskt og gir en siste kos til katten Lucy, før han løper inn og opp alle trappene.

«Jeg er sulten, jeg er sulten,» roper han til mammaen med en gang han ser henne. Han løper til henne fra siste trappetrinn. Mammaen står ved dørråpninga til leiligheten med et glass melk i hånda. Han prøver å ta melkeglasset fra henne, men mora er bestemt:

«Du må vaske hender, Sajju, du vet at gatekatter er ikke hygieniske.»

Sajid går til badet rommet med store skritt. Han teller til ti mens han vasker hendene to ganger med såpe. Han vet at mammaen bare vil sende ham tilbake hvis han ikke vasker dem ordentlig.

«Mamma hvorfor kan ikke vi ha en katt», spør han henne da han kommer inn til kjøkkenet hvor mora sitter ved bordet med melkeglasset stående foran den faste plassen til Sajid. Han setter seg ned og tar en stor slurk fra glasset sitt.

«Lille venn, du vet at mamma er allergisk,» svarer mora mens hun skrel- ler poteter

«Så kjedelig,» klager han mens han setter det halvfulle glasset sitt tilbake på skranken i kjøkkenet.

«Nå må du hente lekser.»

Han kysser lillesøster på kinnet og gir henne en klem før han går til rommet sitt for å hente leksene. Hun smiler og blir glad. Lillesøster heter Amna og er tre år gammel. Hun har mørk hud som alle andre i familien, men håret hennes er ikke krøllete på samme vis som mammas hår. Sajid synes det er rart. Han tenker på Amna som en kattepus noen ganger og ber mammaen kjøpe klær til henne med kattepus på.

Sajid gjør leksene ferdig så fort han kan, før han begynner å se på tv. Hans favoritt tv-program om hunder kommer på barne-tv. Mamma lager hans favoritt pulao, ris med kjøttbøller. Hele huset lukter av kjøtt- deig og løk. Sajid liker lukt av sterke krydder.

Sajid venter på at pappaen skal komme hjem. Pappaen kjører taxi og pleier å komme hjem rundt klokka seks. Mamma er hjemmeværende med lillesøster. Før jobbet hun i en kiosk. Hun hadde ansvar for kassa og hjalp til med frakting av varer i tillegg.

De bor på Tøyen. De har bodd her siden Sajid ble født. Sajid trives veldig godt her. Han har mange venner som går på samme skole som ham. Etter skolen leker de sammen i mange timer på Frivillighetshuset. De leker gjemsel, eller badminton og noen ganger spiller de kort. Ahmet er bestevennen til Sajid, han vinner alltid når de spiller kort. Sajid synes at det er kjedelig. Han går i samme klasse som Ahmet. Begge er skoleflinke og i helgene pleier de å gå på biblioteket sammen. Ahmet liker å lese bøker og er ofte der. Selv om han går i tredje klasse kan han lese flere bøker enn en vanlig 8-åring. I hvert fall flere enn alle andre elever i klassen hans.

«Pappa, er det fordi Ahmet tvang foreldrene sine til å kjøpe en Playstation at de har ikke råd til å bo her lenger»

Endelig kommer pappaen hjem. Sajid hopper i fanget hans, og pappaen kysser ham. Pappaen ser sliten ut.

«Hadde du en lang dag, pappa», spør Sajid ham.

«Ja, på grunn av høstferien er det mange turister som trenger taxi»

«Hvem er turister, pappa?»

«De som besøker et annet land for å møte venner, eller ser på fine steder, strender eller historiske bygninger», svarer faren mens han tar av skoene sine. Han er en stor mann. Akkurat som Sajid, han er både høy og litt feit. Føttene hans er også svære. Sajid ligner mye på faren sin, spesielt ansiktstrekkene hans. Han har de samme brune øynene og det samme svarte krøllete håret. I tillegg har han arvet pappaens store nese.

«Samme som den gangen vi tok Danskebåten til Danmark?», spør Sajid.

«Akkurat» svarer pappaen kort.

Mora serverer te med kjeks til mannen sin før middagen er klar.

«Hva ble av familien til Raza», spør mammaen mens hun slipper to sukkerbiter i koppen sin og rører rundt med en liten skje.

«Nei, de må flytte. Boligprisene blir stadig høyere. Det er ikke lett å bo i sentrum lenger», svarer faren og tar imot koppen med te fra kona.

«Må vi også flytte pappa?» spør Sajid forsiktig. Han ser bort fra tv-skjermen og ser opp mot faren med store øyne.

«Nei da, lille venn, ikke bli bekymret. Vi klarer oss fint her.», sier faren før han dypper kjeks i teen sin og putter hele kjeks i munnen sin.

«Hah. Okay» svarer Sajid fornøyd og vender oppmerksomheten tilbake til tv-en..

«Men bestevennen din skal flytte snart» forteller mor ham.

«Nei, mamma! Jeg må få lov til å være med Ahmet» sier han med panikk i stemmen.

«Selvfølgelig skal du det. Han flytter ikke fra skolen med én gang» sier mora til ham.

«Vi kan jo besøke Ahmet i det nye huset hans» legger faren til.

«Okay» sier Sajid, med lav stemme og med gråten i halsen.

Han snakker ikke mye under middagen eller da mora legger ham i senga etter tannpuss.

Faren kommer for å lese en nattahistorie. Sajid klarer ikke å sove med en gang.

«Pappa, er det fordi Ahmet tvang foreldrene sine til å kjøpe en Playstation at de har ikke råd til å bo her lenger» spør Sajid.

«Nei, jeg tror ikke det. Mange må flytte nå for tida, men ikke tenk så mye på det. Vi skal fortsette å bo her allikevel» sier faren trøstende.

«Eller ønsker du å flytte?» spør faren.

«Nei, aldri, jeg elsker Tøyen» svarer Sajid raskt.

Pappa sier «ok» og kysser ham på panna, før han forlater rommet.

Sajid hører foreldrene sine krangle med lave stemmer. De tror ikke at han hører, men det gjør han alltid. Heldigvis har de ikke store konflikter, de kan være uenige om små ting, men akkurat denne tingen føles ikke som en småting for Sajid.

«Sajid har begynt å leke med katter igjen» klager mammaen til Sajids pappa.

«Han liker katter. Kanskje vi bør kjøpe en til han,» svarer han.

«Tuller du nå? Jeg har sagt til Sajid at jeg er allergisk» sier mora oppgitt.

«Du tåler vel litt allergi? Jeg vet at dette handler mer om at du ikke liker katter, mer enn at du er allergisk» svarer faren.

«Vær så snill, ikke si noe tull til Sajid. Han er vanskelig å håndtere når han begynner å mase om katter,» sier mora.

«Jeg skjønner ikke hvorfor du er sånn mot katter» svarer faren.

«Kjære, du vet de er skitne dyr. Min mor sier at de er tegn på ulykkelighet» svarer hun med redsel i stemmen.

«Haha! Gamle folk snakker masse tull» sier Sajids pappa og ler.

«Nå må du være forsiktig Osman, ikke snakk sånn om min mor» advarer hun.

Sajid er sikker på at hun har fått sånne store, skumle øyne som hun får når hun skal kjeft, men ikke vil at andre skal skjønne at hun skal kjeft.

«Ok, ok,» svarer faren. Han gir seg lett.

Sajid lukker øynene og later som han sover når mammaen kommer opp på rommet for å gi ham ett nattakys på pannen. Han synes at det er rart at det alltid er mamma som vinner alle kamper og aldri pappa. Han kunne ønske at pappaen hadde vunnet denne kampen for Sajid. Men det skjer aldri.

Denne natta sliter Sajid med å sovne. Han tenker på hvordan det blir å flytte fra Tøyen hvis han plutselig må flytte. Hvem skal passe på Lucy? Hva om hun sulter seg i hjel? Han har en hemmelighet som ingen kan vite. Bare Ahmet og Sajid vet det. Han klemmer bamsen ekstra hardt i senga. Han vil ikke miste bamsen også.

Neste dag når han våkner vil han skynde seg til bussholdeplassen. Han spiser frokostblanding så fort at det setter seg litt i halsen. Mamma klapper ham på ryggen.

«Forsiktig, lille venn,» sier hun.

Sajid tar på seg høstjakka og løper fort til bussholdeplassen hvor Ahmet står og venter på ham.

«Flytter du?» spør Sajid med én gang han ser ham.

«Ja» svarer Ahmet med en trist stemme.

«Men mamma sier du vil fortsette å komme på skolen» sier Sajid litt spørrende.

«Ja, men bare til jeg får plass på Sagene skole,» svarer Ahmet.

De sier ikke mye til hverandre mens de sitter på bussen. Ahmet har ikke lyst til å flytte. Sajid skjønner det godt. De vet noe som ingen andre noen gang kan få vite, derfor må de få lov til å bo på Tøyen.

Ahmet er Sajid sin aller beste venn. De gjør alt sammen. De har til og med bursdag i samme måned. De tvinger mødrene til å gi dem samme matpakke hver dag med mye ost. Mødrene kjenner hverandre også og fedrene deres er også venner. De leker på den samme lekeplassen hver dag etter skolen sammen med andre barn, men de sier «ha det» til dem klokka fem og later som de går hjem. Men det gjør de ikke.

De går til plassen ved siden av den store søppelkassa og hilser på Lucy. De mater små rotter der med ostebiter fra matpakkene sine. Det er ikke mange som vet at det er mange rotter på Tøyen. Sajid og Ahmet prøver å samle rotter til Lucy slik at hun kan få spise dem. I dag gir Sajid rosiner til rottene mens de venter på Lucy. Rotter liker rosiner, de spiser alt med en

gang. Sajid og Ahmet ser dem spise rosinerne opp fort. Sajid er alltid redd for at Lucy ikke får i seg nok mat, men Ahmet trøster ham. Ahmet har tegnet en boble for hver gang Lucy finner en rotte. Nå er det mange bobler.

Neste dag i mattetimen lærer de å legge til. Ahmet teller alle boblene. De er 14 nå. Ahmet er veldig stolt.

Sajid er likevel bekymret. Da han kommer hjem, spør han mora:

«Mamma, hvordan vet man når noen er mett?»

«Hva tenker du på?» spør mora, overrasket over det rare spørsmålet.

«Ingenting. Hvordan vet du når lillesøster er mett?»

«Hun slutter å spise» svarer mora.

«Også raper hun i tillegg,» legger hun til.

Men Lucy slutter aldri å spise, og hun raper aldri. Sajid blir lei seg og mer tankefull av mammaens svar. Men han spør ikke noe mer.

Neste dag går Sajid og Ahmet tilbake til plassen ved søppelkassa for å gi ost til rottene, men da er det plutselig ingen rotter der.

«Kanskje de har blitt lei av å få samme mat hver dag,» sier Ahmet.

«Vi kan jo prøve andre typer mat» svarer Sajid og prøver å tenke på en løsning.

Begge går tidlig hjem denne dagen og spør mødrene sine om å gi dem forskjellig matpakke, med paprika og feta ost.

Guttene drar til søppelkassa hver dag med nye typer mat, men rottene viser seg aldri. Lucy har til og med sluttet å komme dit. Sajid tenker hun ser tynn ut da han ser henne på gata en dag. Han synes så synd på henne.

Nå har det gått 7 dager. Sajid er sikker på at rottene ikke vil komme lenger.

Han spør faren en dag etter middag:

«Pappa, hvorfor kommer det ikke mer rotter her nå?»

«Fordi bydelen har bestemt at søppelbøtter skal tømmes hver dag. I tillegg har de gjort andre ting for å gjøre området rottefritt» svarer pappaen fornøyd.

Sajid kjenner hjertet sitt synke.

«Men hva skal kattene spise da, pappa?»

«Ikke tenk mye på det, Sajid, dyr overlever. Det er Gud som har skapt verden og det er Han som gir mat til alle» svarer faren.

Men Sajid er ikke fornøyd. Han er redd for at katten også vil forlate ham på samme måte som alle de andre vennene hans som har forlatt Tøyen. Nå er det bare to uker igjen til Ahmet flytter også.

Sajid skulle ønske han kunne fortelle om Lucy til andre barn. Kanskje noen av dem kunne være med å passe på Lucy når Ahmet forsvinner? Men Sajid er redd for å dele hemmeligheten deres med de andre barna. Hva hvis de forteller det til foreldrene sine? Så klart kommer Sajid til å savne Ahmet, men han er også bekymret for hva han skal gjøre hvis det blir trøbbel med Lucy. Det er Ahmet som alltid kommer med løsninger som faktisk funker.

«Når flytter Ahmet?» spør Sajid pappaen ved middagsbordet.

«Neste uke, kjære».

«Allerede?»

Ansiktsuttrykket til Sajid forandrer seg. Han får tårer i øynene.

«Ikke bekymre deg, han skal fortsette å komme på skolen». Mor trøster ham ved å kysse ham på panna.

Han klemmer bamsen ekstra hardt i senga. Han vil ikke miste bamsen også.

«Men mamma hva med etter dette? Han sier at han skal begynne på Sagene skole etter seks måneder», sier Sajid gråtkvalt.

«Kjære, vi kan jo besøke ham». Far prøver trøste ham denne gangen.

«Alle vennene mine flytter», sier Sajid mens han gråter.

«Ønsker du å flytte. Kanskje vi også kan bo på Sagene sammen med andre?» spør far ham.

«Nei» svarer han med en gang. Stemmen hans er bestemt.

Mor og far ser på hverandre. De er overrasket over svaret hans.

Da Sajid ligger i senga si for å sove tenker han bare på flytting. Han har så mange tanker at det tar tid før han endelig klarer å sovne.

«Kanskje jeg bør flytte. Nei, jeg kan ikke forlate Lucy. Hvem skal passe på henne da? Jeg elsker miss Nadia, min klasselærer. Jeg kan ikke bytte skole. Og hva med han fyren i grønnsaksbutikken, han kjenner meg så godt. Han vet hvilken klasse jeg går i til og med. Kanskje han ikke er så viktig. Men Lucy kan jeg ikke forlate vel? Jeg skulle ønske jeg kunne ha tatt henne med meg. Men mamma vil aldri tillate det noen gang, uansett hvor vi er i verden.»

Snart kommer dagen som guttene har gruet seg til. I helga flytter Ahmet. Ahmet får lov til å overnatte hos Sajid de siste dagene siden foreldre hans er opptatt med å pakke esker og flytte dem over til den andre leiligheten på Sagene. Guttene leker sammen lenge uten å krangle. Det er litt uvanlig for dem.

Da det er tid for å si farvel gråter både Sajid og Ahmet.

«Dere møter jo hverandre på skolen i morgen» sier pappa til Sajid.

Likevel gråter Sajid da de legger ham i senga.

Da Sajid møter Ahmet på skolen neste dag tilbringer de hele tida sammen. De forsetter å ha samme matpakke hver dag. Men med en gang skolen er ferdig, blir livet annerledes. Sajid går alene for å hilse på Lucy og mate henne. Lucy klager også på at Ahmet ikke er med. Hun sier «meow» mange ganger og venter på Ahmet.

«Han sa jeg skulle hilse til deg, lille Lucy» sier Sajid til katten for å trøste henne.

Nå følger Lucy ham hver dag nesten hele veien hjem, på samme måte som før. Men når Sajid går hjem, sitter hun rett utenfor porten og venter på ham. Kanskje hun er redd for å miste ham også.

Ahmet gir tunfisk fra matpakka hans til Sajid så han kan ta det med til Lucy. Han vil at hun skal kose seg. Sajid gir det til henne hver dag. Tunfisk er kattens favoritt.

«Den er fra Ahmet» forteller Sajid til Lucy.

Livet er ikke det samme uten venner. Særlig helger er verst. Sajid går fremdeles til biblioteket og Frivillighetshuset, men da savner han venner enda mer. Dama i resepsjonen på Frivillighuset spør om han vil ha noe. Hun forteller ham om forskjellige aktiviteter på huset. Hun skryter av at huset alltid har noe for folk i alle aldre.

«Jada. Jeg vet det. Jeg har vært her mange ganger. Jeg bare savner mine venner,» forklarer Sajid.

«Stakkars lille venn. Det kan jeg ikke hjelpe deg med. Jeg skal si fra til deg hvis det kommer flere 8-åringer her,» svarer hun rørt.

«Takk for det,» sier Sajid og forlater huset.

Pappa lover å ta ham med til Kampen Bondegård som er i nærheten,

slik at humøret hans kan bli bedre. Det hjelper litt. Sajid hilser på alle de forskjellige dyra. Han liker hestene mest. Pappa lar ham ikke hilse på griser. Han mener de er ekle. Til slutt griller de pølser. Sajid får også sitte på en rød traktor sammen med lillesøster. Han leker mye med henne nå.

Mamma forteller ham at «man kan alltid lage nye venner, men familien varer for alltid.»

Men lillesøster er bare tre år gammel. Hun snakker ikke mye. Sajid prøver å lære henne norsk. Han er redd for at hun ikke skal klare seg i barnehagen. Mamma snakker veldig lite norsk. Da hun fikk Sajid kunne hun ikke fortsette på norskkurset, siden hun valgte å være hjemme med ham. Pappa snakker bra norsk men han er ikke hjemme særlig mye. Sajid leser bøker til lillesøster på norsk som han har lånt fra biblioteket. Amna virker interessert og følger med på historier. Sajid leser mye historier om katter. Han går ikke til biblioteket ellers, lenger. Han blir trist av å tenke på de gamle vennene hans, som alle har flyttet bort.

På fredag drar han til moskeen sammen med pappaen. Pappaen sier at han har en overraskelse til Sajid. Ved siden av sin far, står Ahmet i første linje inne i moskeen, hvor alle står klare til å be. Sajid løper bort til ham. Ahmet har spart plass til ham og pappaen til Sajid. De snakker sammen mye etter bønnen og pappaen til Sajid lover at de skal besøke Ahmet neste uke.

Sajid teller dagene frem til de skal besøke Ahmet, men synes at det går for sakte. Han savner bestevennen sin veldig.

«Vi ser det er vanskelig å trives her uten venner» sier faren til Sajid ved middagsbordet.

«Læreren din sier også at du ser lei deg ut» sier mora til ham

«Jeg savner bare Ahmet» svarer Sajid og får tårer i øynene.

«Vi skal besøke ham på onsdag, det er bare to dager igjen» svarer far.

«Kan jeg gi ham en gave» spør Sajid og blir plutselig glad igjen.

«Seff, vi kan gå til Tøyen torg sammen i morgen, så kan du velge en fin gave til ham», sier far.

Sajid vet allerede hva han skal gi ham. Hver dag på vei hjem fra skolen, står han og titter på kattebamser i en butikk i nabolaget. En katt i butikkvinduet ser akkurat som Lucy. Den er stor, hvit og fin med grønne øyne. «Den vil jeg ha» sier Sajid og peker på den med én gang de går inn i butikken neste dag.

Sajid er glad nå. Han kaller henne Lucy og gir den til Ahmet neste dag. Ahmet blir også veldig glad. Han sover sammen med Lucy hver natt nå. Sajid viser ham også bilder av ekte Lucy. Ahmet er redd for å lagre dem på pappaen sin mobil siden han heller ikke liker katter. Ahmet gir ham flere tunfisksandwicher når Sajid skal gå hjem.

«Lucy blir sikkert glad» sier Ahmet.

«Du mener den ekte Lucy?» spør Sajid.

Begge guttene ler.

Sajid kommer for å hilse på katten hver dag. Han tilbringer mer tid med henne, siden de andre vennene er borte. Han sitter med katten alene og ser sola gå ned, og teglsteinstaket som glitrer på bydelshuset.

«Se her, alt dette er bare vårt,» sier han til Lucy.

Han har ingen å dele Tøyen med bortsett fra Lucy. Livet er annerledes nå, men Sajid kan ikke forlate Lucy, eller hjemmet sitt. Han elsker jo Tøyen.

↓

«man kan alltid lage nye venner, men familien varer for alltid.»

TrAP (Transcultural Arts Production) er en kunstprodusent for, av og i det flerkulturelle Norge som jobber for å heve kvaliteten på norsk kunst- og kulturliv. Mer om oss finner du på trap.no

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

VIKEN
FYLKESKOMMUNE

Oslo kommune

FRITT ORD

Landless (Camilla Freitas, Brasil, 2019)

Pusterom

I sammenheng med utgivelsen av 10 Undersøkelser #5 Gentrifisering presenterer TrAP en filmserie om tilhørighet og retten til å ha et sted å kalle sitt eget på Cinematekene i Oslo, Bergen og Trondheim i september. Serien består av *Push*, *Ghost Tropic*, *Landless*, og *Occupied Cinema*. De vil i Oslo være en spesialvisning av den helt ferske *The Year of Discovery*. Filmen *Ghost Tropic* vises dessuten under Tromsø Global i siste uke av august.

10 undersøkelser
Utgitt av TrAP, 2020

Redaktør
Namra Saleem

Redaktørassistent
Selma Benmalek

Korrektur
Arun Ghosh

Ansvarlig utgiver
Hilde Ghosh Maisey

Fotografi
Ric Francis

Grafisk Design
joao.work

Trykk
Amedia, Norge

Opplag
58 000

ISSN
2703-6952